

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Demokrasi için tek yol devrim!
Yıl:11, Sayı:269, 15 Ekim 1984

İlk grev sürüyor. Maçlarda halkla polis çatıştı. Gökova'da köylü kadınlar direniyor. Üniversiteler açıldı ama burjuvazi korkudan derslere başlamaktan kaçıyor.

Ara dönemde kazan kaynıyor

Yürükoğlu yoldaşımız *Faşizmin Çözülüşü* kitabında, "bugün Türkiye çok ilginç özellikleri birleştiren bir *ara dönem* yaşamaktadır" diyor ve bu dönemin doğası gereği birbiriyle çelişkili özelliklerini sıralıyor. Faşizm çözüldü ama çözülme sürüyor, bu kez de bugünkü gerici rejim çözülüyor, diyor. (*agy.* s.48-53)

Türkiye'deki somut olaylar karmaşası tam da bunu gösteriyor. Ortalıkta, birbiriyle çelişen istekler, hem isteklerle hem birbiriyle çelişen hesaplı tedbirli davranışlar, sonuçları farklı yönlere gidebilecek olaylar ve herbirinde her an değişmeler gözleniyor. Dönemi "uzun süre yaşanacak bir uğrak" değil de *ara dönem* yapan, çeşitli ve çelişkili olasılıkları içinde barındıran bu durumdur. Dönemi doğru anlamanın can alıcı dönemi de buradadır.

Faşizm çözüldü. Ara dönemdeyiz. Ara dönem faşizm ile neyin arasında kalabilir? Bu sorunun yanıtı en başta ara dönemin varlığını ve kaygan, çelişkili özelliklerini kavramakla yakından bağlıdır. Bu ise, doğru bir konumdan bakılınca hiç de zor değildir. Gerçekler ortada duruyor.

Toplumda bir yandan hızlı bir sola kayış vardır: Öte yandan bu kayışı durdurmak, geri döndürmek, en azından yavaşlatmak çabaları da hızlandı. Ancak bu çabalar hızlanırken, bu çabaları harcayanların razı olmak zorunda kaldıkları hedefler giderek geriliyor.

Gökova'da köylü kadınlar yolu kestiler, taşlarla sopalarla yetkilileri kovdular.

DESOP da eskiyor

Düpedüz kukla bir parti olarak kurulan ve hâlâ da öyle olup olmama kavgası veren Halkçı Parti'nin içindeki gelişmeler ve SODEP'in tutumuyla da bağlı olarak, bunların geniş bazı sonuçları çok öğretici dersler taşımaktadır.

Bildiğimiz gibi SODEP uzun süredir muhalefet yapmamaya çalışan bir "muhalefet" partisiydi. İnönü Özal'ı destekliyordu. Erken seçim istemediğini de açıkça söylüyordu. SODEP bir formülünü bulup HP ile birleşip, meclise kapağı atmayı tasarlıyordu. Gelgelelim böyle yaparak SODEP toplumdaki sola kayışın o denli gerisinde kaldı ki, gerektiğinde devrimci bir kabarışı dizginleme işlevini göremez duruma düştü. Bunun üzerine hem SODEP tavrını değiştirip, erken seçimden vb. söz etmeye, aynı zamanda hem de HP'deki muhalefet bu boşluğun üzerine oturmaya başladı.

HP içinde Gürkan ekibi SODEP'ten de daha solda olan ve şimdilik yedekte duran DESOP çizgisinde bir muhalefet yürütmeye başladı. Eskiden tümüyle kukla olan HP'nin şimdi yalnızca devletin emirleriyle içdış siyaset yürüten (Israil'e gidenler örneği) Calp kanadı ağırlığıyla kukla kaldı ve bu kanat çeşitli manevralarla, Kurucular Kurulu toplantısında Gürkan ekibini "yendi". Ama meclis gurubunda hiç de böyle olmadı. Gürkan ekibi burada ağır bastı. Ve şimdi ilginç ve çeşitli formülasyonlarla gerçekleştirilebilecek bir olasılık ortaya çıktı: Gürkan ekibinin meclisteki adamlarının DESOP'lu olması ve SODEP yerine DESOP'un meclise kapağı atması. SODEP' in "yükselttiği" muhalefet, erken seçim sözleri, İnönü'nün gezileri geç atılmış adımlar oldu.

Dikkat edilirse yaşam burjuvazinin sol görünümlü setlerini, barajlarını bir bir eskitiyor. Yedekte, hiç yıpranmadan bekleyen DESOP, daha doğru dürüst kurulmaya bile fırsat bulamadan kendini siyasal kavganın göbeğinde buldu. Hem de göbeğinde bulmasıyla yıpranmaya başlaması bir oldu. Şöyle ki:

Bir yandan toplumda sola kayış hızla sürerken, öte yandan bunu durdurmak, yavaşlatmak hatta geri döndürmek isteyenler bir atağa geçtiler. Bu atağın örneğin bir parçası Doğu'da Kürt halkına karşı girişilen silahlı saldırı, bir parçası Evren' in gezisi ve konuşmaları, bir parçası idamlardır. Bu atak karşısında DESOP sempatizanı HP'liler, DESOP'u adeta daha doğmadan sergileyen, açık düşüren sağ tutumlar aldılar. Kürt halkının varlığı yadsındığı gibi "milli birlik" edebiyatıyla Kürt halkına karşı baskıya göz yumuldu. Mecliste idamların onaylanması konusunda takınılan tutum ise mide bulandırıcıdır.

THKPC Dev Yol'dan 1955 doğumlu İlyas Has, Buca'da idam edildi. Bugün Türkiye'de faşizm var diyenler, bu idamın *doğrudan* sorumluluğunu *yalnızca* Evren ve şürekasına yükleyedursunlar, biz diyoruz ki şu ara dönemde örneğin DESOP sempatizanı HP'liler de bu genç devrimcinin idamından doğrudan sorumludurlar. Mecliste sorun bile etmediler.

Faşizm olmadan siyasi bir "suçlu" idam edilir mi? Edilir tabii. Bunu beğenmeyenler, faşizm olmayan bir rejime faşist demek yerine, burjuva devletini, hele Türkiye gibi bir ülkede biraz daha iyi anlamaya çalışsınlar! Anlamazlarsa, son çözümlemede ve dolaylı olarak, onlar da, sorumluluğa ortak olacaklardır.

Kaynama her alanda

Buraya dek yalnızca sosyal demokrat cenahtan örnek verdik. Söylemeye bile gerek yok ki tüm siyasal partilerin içinde ya da ilişkilerinde kaynama vardır. Artık partilerin açık adıyla sanıyla hortlamış bir MC koalisyonu parçasına dönen ANAP'ta kavga zaten sürüyor ve dengeler her an değişiyor. Arıkan olayı, 40'lar, laiklik üzerine nutuklar, derken Malazgirt'te başlatılan kongreler... Neden "Malazgirt"? Öte yandan DYP aklandı. Şimdi MDP, DYP, ANAP ilişkileri de yeniden kaynamaya başladı.

Dört yıldır ilk kez yapılan ve tarihsel önem taşıyan grev sürerken, maçlarda halkla polis çatışıyor. Gökova'da köylü kadınlarımız Termik Santral'ın yaratacağı hava kirlenmesine karşı yollara çöktüler, yetkililere geçit vermiyorlar. Üniversiteler açıldı ama burjuvazi korkudan derslere başlamaktan kaçıyor.

Evren ve çetesi bu "ürkütücü" süreci yavaşlatmak için çabalıyorlar. Evren geziye çıktı ve konuşmalarında afa, erken seçime üniversite özerkliğine karşı attı, tuttu. Kürt halkına, hatta İran, Irak ve Suriye'ye karşı tehditler savurdu. Bu arada ordu Doğu'da Kürt halkına silahlı saldırı yürütürken, bir de Uçaner tatbikatı denen gövde gösterisi yaptı.

Bu silahlı saldırılar, gövde gösterileri, Türkiye devriminde çok önemli bir rol oynayacak olan Kürt halkının savaşkanlığı karşısında gerçekte bir hiç kalabilir. Yeter ki Kürt halkına "öncülük" adına, bu halka artçılık yapılmasın!

Evren Kürdistan gezisinde bir açıklamada bulundu. Özal da ardından tamamladı. 1923'de çıkarılmış 442 nolu yasayı yürürlüğe koyacağız ve köylüye silah dağıtacağız dediler. Bu çeşitli açılardan çok önemli bir olaydır!

Bir kez bu yasa köylüye değil bazı *"seçme* gönüllü"lere(?) silah verilmesini öngörüyor. Plan, yerli faşistleri, gericileri Kürt halkının üzerine sürmektir. Ama bunu köylüyü silahlandırmak diye koydular. Üstelik sessiz sedasız uygulamak yerine, silahlanma sözcüğünü ortalığa düşürdüler. Planı, baskılara karşı diş bileyen Kürt halkının savaşkanlığını dikkate alan bır taktikle uygulamak zorunda kaldılar. Ve bu da onlar için büyük bir gaf oldu. Rauf Tamer uzun süredir Evren'e ilk ciddi eleştirisini yöneltti ve bu konuyu böyle koymanın, hatta silahlanma sözcüğünü kullanmanın bile "yanlışlığını" hatırlattı. (*Tercüman,* 5.10.1984)

Doğrusu burjuvazi açısından Rauf Tamer'in "endişesi" haklıdır. Konunun getirilişi otomatikman şu sorunu da gündeme getiriyor: Evren konuşmalarında hep "halk devletin yanında" dedi durdu. Madem öyle, devletin halka silah dağıtmaktan bir korkusu olamaz, şimdi herkese silah dağıtılsın! Eğer herkese silah dağıtılmıyorsa, bu başlıbaşına bir kez daha açık edecektir ki halk devletin, devlet de halkın yanında değildir!

Aralıktan düzlüğe çıkmak için

Sınıf savaşımını yalnızca kaba vuruşmalar olarak anlayanlara, Türkiye'de halk pek hareketsiz, hatta faşizm de kurumsallaşıyor gibi görünebilir. Oysa gerçekte hiç de öyle değildir. Toplumda uzun bir süredir sola kayış vardır ve bu da bir çeşit harekettir. Faşizmi çözen, burjuva partilerini kaynatan ve birbirine düşüren, yedekte bekleyen en sol sosyal demokrat DESOP'u daha doğru dürüst kurulmadan eskiten bugünkü gerici rejimi de çözmekte olan bu harekettir. Azılı gericileri, faşistleri yeniden atağa geçiren faşizm tehlikesini gündemde tutan da bu harekettir.

Faşizmin Çözülüşü kitabında Yürükoğlu yoldaşımız şöyle diyor:

> "Bugün yapılmaması gereken, iki şeyi, yeni bir faşizm tehlikesi ile faşist devletin varlığını birbirine karıştırmaktır. Şu ya da bu kurumu faşistleştirme, devlete faşist kadroları sokma gereksinimi, bunlar devletin faşist olduğunu anlatmaz. Hatta bu durum başlıbaşına faşist olmadığının kanıtıdır. Faşistler yeni yollar arıyorlar, arayacaklar. Faşizm tehlikesi gündemden kalkmıyor." *(agy,* s.48)

Bugün faşizme karşı olmak, rejim faşist değilken ona faşist demekle değil, asıl ara dönemde olduğumuzu, yeniden faşizmin gelmesini önlemenin gerekli ve olanaklı olduğunu anlamakla bağlıdır.

Türkiye toplumu bir çeşit hareket içindedir. Solun görevi bu bir çeşit hareketi, bir başka çeşit harekete, açık eyleme, açık sınıf savaşımına yöneltmek, sağın isteği bu onları durdurmak, bastırmak, geriletmektir. Ara dönem, adı üstünde işlerin böyle süremeyeceği, şu ya da bu yönde değişmek zorunda olduğu bir dönemdir. Türkiye'de yaşam her an bu değişkenliği, bu akışkanlığı sergiliyor.

İşçinin Sesi kafasından teoriler üretmiyor, yalnızca ve yalnızca yaşamın gerçeklerini doğru yansıtıyor. Tarih Türkiye işçi sınıfını, Kürt Türk halklarımızı, ara dönemi devrimin utkusuna ulaşan bir koridora dönüştürme çağrısı yapıyor. *İşçinin Sesi* bu çağrının çanlarını çalıyor, yalnızca ona tercüman oluyor! Bugün bunun dışında her türlü konum, görünüşte hangi kamuflajla gelirse gelsin, özde sağdır. İşçi sınıfımız, Türkiye siyasal yelpazesinin en solundan, en ilerisinden sesini yükseltiyor.

Bugün kendine sol diyen, halktan yana olduğunu söyleyen, hele hele kendini devrimci sayan her hareket, gerçekten sorumluluk taşıyorsa bu sese kulak vermelidir. Zira öyle bir durum vardır ki, sol bir hareket kendi eliyle, kendi yanlışıyla gözünü bağlamazsa içinde çok elverişli olasılıklar taşıyan gerçekliği tam karşısında görecektir.

Cemile Çakmak

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 407 London, E16 2EA ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Partimle özgürüm

Değerli yoldaşlarım,
Bu mektubum biraz kişisel olacak belki, ama son elime geçen gazeteleri okurken o kadar mutlu oldum, duygulandım ki, duygularımı sizlerle paylaşabilmek için yazmaya karar verdim.

Gazeteler öylesine dolu, öylesine çoşku verici ki, iki yıllık bir sürenin sonucunda artık onlar yaşamımın vazgeçilmez parçaları haline geldiler. Herbir yayın bir öncekinden daha gelişmiş, daha da yetkinleşmiş gibi geliyor. Herbir yazının uzun bir uğraş sonucunda oluştuğu, herbir satırında yoldaşlarımın yoğun emeklerinin varlığı yadsınmaz bir gerçek.

Yıllar öncesinde hep böyle bir yapının olması gerektiğini savunur, düşlerdim, ama gerçekleşmesinin de bir hayli zaman alacağını düşünürdüm. Şu gün, kısa bir sürede tam arzuladığım gibi kollektif bir bütünün parçası olabilmekten daha büyük bir mutluluk düşünemiyorum. Ayrıca birey olarak o kadar değiştim ki, hep bildiğimi sandığım disiplini, özveriyi, kollektif çalışmayı, yoldaşça güveni partide öğrendim. Şu gerçeği de anladım. Biz öğrenciler, devrimcilik olgusunu hep biçimde kavradığımız için, işin özüne ya çok geç varıyoruz ya da varamadan bu kavgadan çekip gidiyoruz.

Yazılarda da söylendiği gibi, bugün bağımsız, örgütsüz çok devrimci var. Belki hâlâ çok inançlılar, ama ortada kaldıkları sürece bu inanç sönmeye mahkumdur. Çünkü biz komünistler için inanç, soyut bir olgu değil, her gün yaşamımızla, ortak kavgamız için çabalarımızla örülen, gelişen bir gerçek. Bunları yazıyorum, çünkü üç yıl önce ben de örgüte gerek olmadan devrimci mücadelede bir payım olabileceğine inanırdım.

Artık kendimi gerçekten güçlü ve özgür hissediyorum. Benim yaşamım artık gelecek için, üstüste konulan tuğlalar için harcanan kollektif emeğin bir parçasıdır. Komünist partisinin varlığını insanın içinde hissetmesinden, her an onunla yaşayabildiği bir noktaya gelebilmesinden daha büyük bir mutluluk ve özgürlük düşünemiyorum.

Leyla Sarp, Ankara

Bu düzen böyle gitmez

Olmaz böyle şey
Düzeni değiştirmeli
Kapitalizmi ezmeliyiz.
İnsanlar ezilmemeli
İnsan gibi yaşamalı
Geleceğe umutla
bakmalıdır.
Yok öyle şey,
Atı alan Üsküdarı geçsin.
Ya ötekiler,
Ya ata binemeyenler
ne olacak
Bu düzen asırlarca
süremez,
Düzelmelidir
Düzelmelidir ki,
İnsanlar insanlığı
görmelidir
Özlemle beklediği,
Gerçek demokrasiyi
önce örmelidir
Kahrolsun kapitalizm
Varolsun sosyalizm

İlhani, Londra

Gözlemler ve değerlendirmeler

Bu mektubunda sizlere izindeki izlenimlerimi anlatmak istiyorum.

Önce buradan Yunanistan'daki bir mülteci kampına gittim. Orada kampın menşevik sorumlularından biriyle sabaha kadar tartıştık.

Tartışma, *İşçinin Sesi* ile *Atılım*'ın Türkiye değerlendirmesi ve program üzerineydi. Tartışma ulusal demokrasinin devrim olup olmadığı üzerine yoğunlaştı. Ben ulusal demokrasinin devrimi içermediğini, bunun hem sözcük anlamından, hem de içeriğinden kolayca anlaşılabileceğini söyledim. Program, anti-emperyalist savaş derken tekellerle bir ittifakı öngörüyor, tekeller devrim istemeyeceğine göre, bu ulusal demokrasi denen şey, açıkça burjuva demokrasisidir, dedim. Menşevik, "hayır, 'ulusal demokrasi' bir devrimdir" diye israr etti. Tartışmayı izleyen TKEP ve Acilciler'in sorumluları da menşeviğin yanıtını ciddi bulmadılar. Menşevik beni çürütmek için kalktı, *Ulusal Demokrasi Programı*'nı getirdi. Ama o da benim söylediklerimi güçlendirmekten başka bir işe yaramadı.

Memlekete vardıktan sonra merhabalaştığım, konuştuğum herkesin sorunu paraydı. Bizim bulunduğumuz bölgede fazla işçi ve memur yok. Fabrika yok ki işçi olsun. 500 nüfuslu köyde iki kişi el arabasıyla sebze, meyva satıyorlar, günde üç dört bin lira kazanıyorlar. Bunların memnuniyetsizliği daha çok kazanamamaktan geliyor.

Şu anda Türkiye toplumunda çarpıcı bir altüst oluş var. Bir yarış var. Kaptı kaçtı gibi birşey. Toplum henüz yerleşmemiş. Kapitalizm derinleştikçe toplum hızla sınıflara ayrışıyor. Ayrışma hızla sürdüğü için sınıflar henüz tam oturmamış. Gitgeller çok. Bu ortamda burjuva ideolojisi bayağı baskı kurmuş. Politikaya ilgisizlik daha hâlâ sürüyor. İçeri girip çıkan kişilerle konuştuğumda çoğunun örgütlere güvenlerinin kalmamış olduğunu gördüm. Birlik gerekir, diyorlar.

Bir fabrikada çalışan ve hâlâ resmilerin etkisinde olan bir arkadaşla epey sohbet ettik. Çekinmemek, herkesle konuşmak, alternatif yaratmak, demokrasiyi savunmak lazım, diyor. NATO'ya karşı olmayan bir ulusal demokrasi programının demokratik bir program olamayacağını savunuyor. *İşçinin Sesi*'ni sordu, anlattım. İnançlı insanların ergeç biraraya geleceklerine inandığını söyledi. Bizim gibi düşünmeyenlerin tümü ajan, burjuva olamaz dedi.

Yoldaşlar, çevrede örgütlü çalışan hiçbir örgüt yoktu. Genel olarak şu denebilir. Sütten ağzı yanan yoğurdu birkaç kez üfleyerek yiyor, hatta çoğu kez üflemeye bile ihtiyaç duymadan reddediyor. Belki kötümser bir tablo çizdim ama benim gördüğüm bunlardır.

İki yıl önce yine izine gidip döndüğümde yazdığım mektupta gerileme devam ediyor demiştim. Bu gidişimde gerilemenin sürdüğünü gördüm. Oysa Türkiye'nin nesnel ortamı artık buna ters. Ama bence bunun tek nedeni, özneldir. Tek suçlusu örgütlerdir. Toplumun çürümesi durmadı. Devrimci örgütler ise bunu durdurmaya hazır değil.

Üst Büro'nun 1 Haziran 1984 tarihli bildirisinde "Devrimci hareketin moral bozukluğu ve durgunluğa düşmesi için Türkiye ortamında haklı bir temel yoktur" deniyor. Çok doğru. Moral bozukluğunun da durgunluğun da en büyük nedeni, bizzat devrimci hareketin içinde bulunduğu tıkanıklık ve beceriksizliktir. Bunu Türkiye toplumunun genel kültürel düzeyinden, kişiliğinden, şavaşım deneyiminin zayıflığından ayrı olarak düşünemeyiz.

İstanbul'da anayasa oylamasında sandık başkanlığı yapmış bir arkadaş şöyle diyor: "12 Eylül öncesinde örgütlü ve militan, sorumlu olarak tanıdığım insanlar oylarında anayasaya evet dediler. Buna karşılık siyah çarşaflı MSP'li kadınlar herkese göstere göstere hayır oyu kullandılar." Alın size çarpıcı bir olay. Bizim devrimciler daha kendi meşruluklarından, kendi inançlarından emin değilken biz nereye gidiyoruz?

"Türkiye'de bunalım yapısaldır" cümlesiyle, 1 Haziran 1984 bildirisindeki "Öncü olabilmek ise yalnız görebilmeyi değil, önceden görebilmeyi ve durumu değiştirecek uygun adımları atmayı gerektirir" cümlesini yanyana koyuyorum. Türkiye'de belki başka hiçbir ülkede olmadığı kadar çok fırsatlar doğdu. Daha da doğacaktır. Bunu herkes kabul ediyor. Becerilemeyen, bu nesnel gelişmeye uygun örgüt yaratmak işidir.

Türkiye'de devlet, sanıldığı kadar güçlü değil. Her dönemde ve hele bu dönemde laçkalık, çürüme başta devlet kurumlarında var. Bunu görmek için Türkiye'de bir gün kalmak ya da günlük gazeteleri takip etmek yeter. Bu açıdan Türkiye'de devrim yapmak, devleti parçalamak birçok ülkeden daha kolaydır. Ama o devleti yıkacak örgüt nerede? Diyorum ki bugünkü kuşak, devrimci kuşak çok büyük bir tarihsel sorumluluk altındadır.

Yine 1 Haziran bildirisinde şöyle deniyor: "Türkiye'nin ortamı patlamalara gebedir. İşçi sınıfı ve emekçi halk için tek çıkış yolu devrimdedir. Burjuva seçenekler tükendikçe yalnız nesnel olarak değil, halkın bilincinde de devrim seçeneği öne gelecektir..." Bu bana yeterli gelmiyor. Bugün önemli bir öfke var, ancak bu öfke başka kanallara kanalize oluyor. Yozlaşmaya doğru çürümeye doğru. Yani burjuvazinin seçenekleri tükense de devrimci bir alternatif yaratılmadıkça halk, devrimi kendiliğinden öngöremeyecektir. Tersine başka bir burjuva alternatif gelene kadar çürüme olacaktır.

Değerli yoldaşlarım, son günlerde ideolojik birliğin ne anlama geldiği üzerinde düşünmeye başladım. "İdeolojik birlik olmadan örgütsel birlik olmaz" diyoruz. Dünyada iki ideoloji var. Burjuva ideolojisi ve işçi sınıfının ideolojisi. İşçi sınıfının dünya görüşünü programlaştırdıktan sonra, program dışında kalan insanların tümü, burjuva ideolojisini savunuyor diyemeyiz. Pratik gösteriyor ki, sözüyle, pratiğiyle komünizmi benimseyen değişik örgütlere, değişik programlara bağlı epey insan vardır. Bu insanların aynı partide olmaması için bir neden yoktur. Tam tersine aynı örgütte olmalıdırlar. Bence Türkiye devrimci ve komünist hareketinde bazı ayrılıklar suni olarak yaratılmıştır, denilebilir.

Yoldaşlar, Türkiye'de de devrimci örgütlerin arabayı atın önüne koştuklarını pratik göstermiştir. Türkiye'de TKP'nin malum durumu herşeyi tersten başlattı. TKP kurulduğunda tüm komünist gurupları toparlamıştı. Doğru yöntemlerle ideolojik ve örgütsel birlik sağlanamayınca bu süreç kesintiye uğradı. Olan halka, işçi sınıfına oldu.

Benim kişisel görüşüm bu anlayışla bir yere varılamayacağıdır. Türkiye devriminde *İşçinin Sesi* kurmayının etkin rol oynayacağından hiç şüphem yoktur. Bunu değişik açılardan ve yönlerden kanıtlamak mümkün. Ama en önemlisi, *İşçinin Sesi*'nin yönetimi, yanlışlarda direnmeyen, değişik öneri ve eleştirileri ciddiye alıp değerlendiren ve devrimin çıkarını en başa koyan komünistlerden oluşuyor.

Daha sayılabilir. Ancak bence bunlar yetmiyor. Bugün bizim dışımızda demokrasi savaşımı veren bir sürü insan var. Hiç olmazsa salt bu düzeyde de olsa demokrasi savaşımı verenlerle ortak bir dil bulmak gerekiyor.

Bir başka nokta da şu: *İşçinin Sesi*'nin son sayılarında "Yığın çalışması üzerine", "Ordu üzerine" yazıları güzeldi. Bu yazılardan bilgi edindim. Ama burjuva ordusunun kapitalizmi korumakla görevli olduğunu söylemek de yetmiyor. Kapitalizmi yıkmak, bu orduyu dağıtmak, felce uğratmak için ne yapmak gerekir? Örneğin bu orduya alternatif bir ordu mu yaratmak gerekir? Yani salt orduyu, cuntayı, hükümeti teşhir etmek, hatta teşhir ederken alternatif göstermek de yetmiyormuş gibi geliyor. Bu alternatifi yaratmak lazım. Biliyorum ki bunlar yazıldığı kadar kolay değildir.

Benim için, bu yoldaş da amma ukalalık yapıyor diye düşünmeyeceğinizi biliyorum. Bugün gazetemizin 267. sayısı geldi. Onu okuduktan sonra tekrar yazmaya başladım. Henüz gazeteyi tümüyle okumadım. Ancak ilk anda Yürükoğlu yoldaşın 10 Eylül konuşmasının bir bölümünü veren değerlendirmeyle, "Komünistlerin birliği" yazılarını okudum. Yoldaşın sözlerine yürekten katılıyorum, Gülen Erdilek de güzel yazmış.

Yoldaşlar, toplumda değişik örgütlere ve sınıflara bağlı insanlar var. Bence bu insanların en aydın kafalarına bir çağrı yapmak, onların da görüşlerini alarak birliğe çağırmak, demokratik program çerçevesinde birlikte savaşa katmak ve bunu bir Türkiye için elbirliğiyle, her türlü yöntemle mücadele yürütmek gerekiyor.

Sonunda mutlaka sosyalizmi kuracağız. Çünkü Yürükoğlu yoldaşın belirttiği gibi, günümüzde, hele Türkiye gibi bir ülkede demokrasiyle burjuvazinin varlığı bağdaşmıyor. Hayat burjuvaziyi çoktan çürüttü. Bu son direnişlerdir.

İşçinin Sesi herşeyiyle geleceğin örgütüdür. Bizim dışımızda ve etkimizin dışında olacak bir devrim herhalde Humeyni'nin devriminden pek farklı olmaz. Sorumluluğumuz bu kadar büyük.

Yaşasın TKP-*İşçinin Sesi!*

R. Sözer, Dortmund

İŞÇİ MİZAHI

Kutlu'nun anahtarı

Yoldaşlardan biri, elinde bir kağıt, oturmuş düşünüyordu. "Yoldaş, hayrola ne oldu?" diye sordum. Elindeki kağıdı uzatarak "menşevik yöneticilerden biri geldi, niye hâlâ faşist dediklerini anlatıp şu kağıdı verdi. Anahtarı buymuş!' dedi. Kafa kafaya verdik ve biz bulduk. Faşizmin ne olduğunu iyi öğrensinler diye diğer yoldaşlarımıza da Kutlu'nun anahtarını gönderiyoruz. İşte anahtarı:

"Türkiye'de sürekli artan *faiz* hadleri emekçinin sırtına biniyor. *Amerikan* emperyalizminin planladığı oyunlar sürüyor. Bir *şanssızlık* eseri bu başa gelenler Sovyetlere dost davranmıyorlar. *İşsizliği* de arttırıp duruyorlar. *Zamlar* aldı yürüdü. MİT karanlık işler çeviriyor."

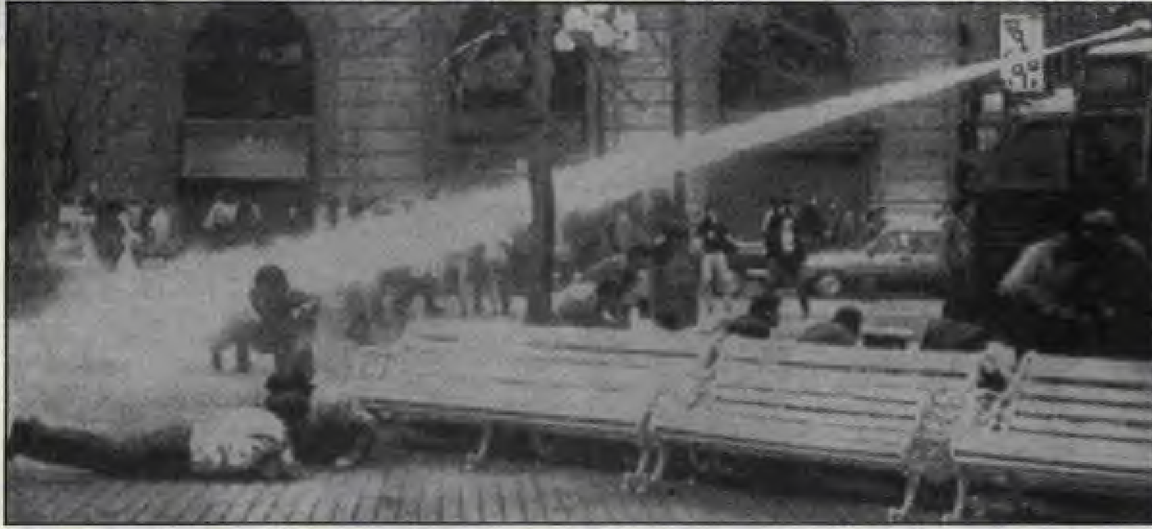
Şili'deki gelişmeler

Şili cuntası geçtiğimiz yıl yükselen yığın eylemleri karşısında ciddi sarsıntılar geçirmişti. Rejim hızla çözülüyor ve Pinochet'in sonunun yaklaştığı söyleniyordu. Ne var ki, gelişen olaylar karşı devrim rejiminin konumlarını pek kolay bırakmak yanlısı olmadığını gösterdi. Pinochet ve cunta yanlıları, önceleri siyasal manevralarla, daha sonraları da baskı ve terörü iyice arttırarak rejimin çözülmesini belli bir noktada durdurmaya çalışıyorlar.

Sosyalist Allende hükümeti, 11 Eylül 1973'te kanlı bir faşist darbeyle devrildi. Faşist cunta yakın tarihte eşi görülmedik bir açık terörle Şili halkının savaşımını bastırdı. Bu ortamda faşizmin kapitalizmi kurtarıcı yöndeki ekonomik eylemleri uygulandı. Karşı devrimin "radikal ekonomik önlemleri" öylesine kökten geldi ki, bankacılık sistemi hemen hemen tamamen devletin eline geçti. Ekonomi devletin altında yeniden örgütlendi.

Ne var ki, bütün bu önlemler, Şili'nin emperyalist hiyerarşide tuttuğu yeri çok fazla değiştirmedi. Ülkenin içinde bulunduğu yapısal ekonomik bunalım iyice derinleşti. Büyük yapısal operasyonlara rağmen ekonomide bir iyileşme sağlanamadı. İşçi sınıfı zaten baştan bu rejime düşmandı. Nüfusun geniş bir kesimini tutan küçük burjuvazi de rejimden soğudu. Hatta ilk yıllarda faşist cuntaya destek veren bazı büyük sanayiciler de yavaş yavaş desteklerini geri çektiler ve açıkça rejime karşı konuşur oldular. Böylece artık 1970'lerin sonuna geldiğimizde Şili'de faşist rejim toplumsal tabanını yitirmişti.

Faşist cunta bu gidişin baskısıyla ama aynı zamanda toplumun iplerini elden kaçırmamak için Eylül 1980'de yeni bir anayasa getirdi. Ülke bu anayasayla "demokrasiye yavaş evrim" dedikleri bir döneme girdi. Bu anayasayla birlikte bir dizi "ara dönem önlemleri" de kabul edildi. Evren'in 1982 Anayasası'na koydurduğu "geçici maddelere" benzeyen bu metin Pinochet'ye çok geniş yetkiler veriyordu.

Şili'de halkla polis arasındaki çatışmadan bir görüntü

Pinochet, yığın eylemlerinin yükseldiği geçtiğimiz yıl, burjuva muhalefetle siyasal manevralar içindeyken bu "ara dönem önlemleri"ne pek başvurmadı. Hatta rejim birbiri ardından gelen yığın eylemleriyle sarsılırken hükümet, devlet başkanına olağanüstü yetkiler veren 24. maddeye başvurmayacağına resmen söz verdi.

Bu açıklamanın yapıldığı 11 Ağustos 1983 protesto gününün arifesinde sıkıyönetimin kaldırıldığı ve yurt dışındaki 5 bin siyasal mültecinin ülkeye serbestçe geri dönebileceği de duyuruldu. Pinochet'in protesto gününden önceki bir başka siyasal manevrası da sağcı sivil siyasetçi Sergio Jarpa'yı içişleri bakanlığına getirmesi oldu. Sergio Jarpa, hükümetle Demokratik İttifak (Hristiyan Demokrat Parti, Sosyal Demokrat Parti, Radikal Parti ve sağcı sosyalistler) arasında görüşmeleri yürütmekle görevlendirildi.

Bu görüşmeler rejim karşıtı eylemlerin hızını belli ölçüde yavaşlattı. Pinochet bu görüşmelerden istediği yararı elde ettikten sonra içişleri bakanının yetkilerini azalttı.

Pinochet ve cunta yanlıları yavaş yavaş atağa kalktılar. Bu atak içinde zaman zaman direnişi bölme taktiklerini de ihmal etmediler. Örneğin, sıkı para politikası yanlısı Maliye ve Ekonomi Bakanı Carlos Caceres'e karşı 27 Mart 1984'te yapılan gösteriden sonra bakan görevden alındı. Bu taktik de meyvalarını verdi. 11 Mayıs'taki gösteriye kamyoncular, esnaf dernekleri ve çeşitli küçük burjuva örgütler katılmadılar.

Pinochet, muhalefetin çelişkileriyle oynayarak ve baskıyı arttırarak gericiliğin atağını geliştirdi. "Gerekirse 11 Eylül 1974'ü yeniden yaparız" sözünü sık sık tekrarlar oldu.

Sıkıyönetim ve sokağa çıkma yasağı yeniden ve daha sıkı bir biçimde uygulamaya kondu. Pinochet'ye geniş "ara dönem" yetkileri tanıyan 24. maddeye giderek daha çok başvurular oldu. Geniş çaplı aramalar, devrimci avı ve işkenceler hız kazandı. Geçen haziran ayında kabul edilen Anti-Terör Yasasıyla Şili gizli polisi Milli Haberalma Bürosu'nun eylemleri yasallaştırıldı. Resmi duyurulardaki güvenlik kuvvetleri ile "teröristler" arasındaki "çatışma" edebiyatının altında gizli servisin düzenlediği suikastleri gizlemek için olduğu uluslararası insan hakları örgütlerince dünyaya duyuruldu. *(The Guardian Weekly*, 16 Eylül 1984)

"Ara dönem önlemleri" hiçbir faşist cuntanın kendi isteğiyle dizginleri elden bırakmayacağını gösteren çok ilginç hükümler taşıyor. Pinochet, bu metne dayanarak 11 Mart 1989'a kadar "misyonunu" sürdürmedeki kararlılığını sık sık vurguluyor.

"Ara dönem önlemlerine" göre bu tarihte yeni bir başkanlık seçimi yapılacak. Başkan adayını ordu komutanları ve polis şefleri belirleyecek.

Pinochet bu tarihe kadar ülkede "huzur" sağlanamazsa kendini yeniden seçtireceğini ve yüzyılın sonuna kadar (11 Mart 1997) devletin başında kalacağını söylemekten çekinmiyor.

Cunta toplumsal desteğinin çok önemli bir kesimini yitirdi ama ordu hiyerarşisi rejime bağlılığını sürdürüyor. Subaylar ve ordu başları, OYAK benzeri mekanizmalarla, yüksek yaşam standardı ve sosyal imtiyazlarla rejime emilmiş durumdadır. Çok sıkı tayin ve terfi mekanizmasına rağmen yine de komuta kademesine muhalif unsurlar sızarsa gizli servis bunları etkisizleştiriyor. Bunların yanısıra, Arjantin generallerinin başına gelenler Şili ordusunu daha sıkı durmaya zorluyor.

Batılı burjuva gazetelerinin değerlendirmelerine göre nüfusun yüzde 80'i kesin olarak rejime karşıdır. Bu değerlendirmeye göre, Demokratik İttifak yüzde 35'i, Sosyalist Blok yüzde 25'i, Demokratik Halk Hareketi de yüzde 20'yi temsil ediyor. Bu sonuncusu Şili Komünist Partisi, Devrimci Sol Hareketi (MIR) ve bazı küçük sol akımlardan oluşuyor. Şilili burjuva siyasetçilerin de itiraf ettiği gibi, tabanıyla en sıkı ilişkiyi kurabilen rejim karşıtı odak Demokratik Halk Hareketi'dir.

Şili Komünist Partisi'nde bazı ilginç değişmelerin yaşandığı gözleniyor. Allende döneminde "barışçıl geçiş"in şampiyonluğunu yaptığı bilinen SKP, şimdilerde "ayaklanma hakkından" söz ediyor. Bir başka gelişme de partinin "Manvel Rodrigez Yurtsever Cephesi" adıyla bir askeri kanat örgütlemesidir.

Sami Rasin

İşçi Partisi'nin Konferansı

Bu yıl İngiliz İşçi Partisi'nin Konferansı 32. haftasına giren madenciler grevinin kararlılıkla sürdüğü bir ortamda yapıldı.

İşçilerin kararlılığı ve özverisi giderek daha çok sayıda işçiyi greve katarken, halkın sempatisini de yanına çekti. Grevin etkisi tüm topluma dalga dalga yayılıyor.

Burjuvazi grevin yaygınlaşan etkisini gördükçe grevi bölmek ve soyutlamak üzere her türlü yöntemi kullandı. Önce sarı sendika liderleri aracılığıyla greve verilecek desteği engellemeye çalıştı. Yargı sistemi ve yargıçları aracılığıyla grevin "resmi" bir grev olmadığı propagandasını yürüttü. Grev kırıcılarını kullanarak, sendika lideri ve grevciler hakkında asılsız davalar açtırdı, para ve hapis cezaları giydirmeye kalkıştı. 3000'in üzerinde madenci tutuklandı. Devletin silahlı polis gücü, grev gözcüleri ve göstericilerin üzerine salındı, yüzlerce kişi yaralandı. Açık bir devlet terörü uygulandı.

Ancak burjuvazinin topu geri tepti. Baskılar karşısında grevci işçilerin gösterdiği kararlılık sonucunda grev, bir yandan iktidar partisinin ve hükümetin içindeki çelişkileri kızıştıran, öte yandan hem Ulusal Sendikalar Federasyonu, hem de İngiliz İşçi Partisi'ni sola kaydıran bir etki yarattı. İşte İngiliz İşçi Partisi'nin bu yılki kongresi bu açıdan özel bir anlam taşıyor.

Grev boylarını bir kez bile ziyaret etmemiş olan Başkan N. Kinnock, tam konferans öncesi, madencilerin bazı salon toplantılarında boy göstermeye başladı. Ancak azalan saygınlığını geri kazanmayı başaramadı, Konferans'taki sola kayışı engelleyemedi.

1 Ekim'de başlayan Konferans, ezici bir çoğunlukla ve sağa karşı, madenciler grevinin arkasında yer aldı. Grev boylarındaki polis terörünü suçlayan karar tasarısı ve Ulusal Madenciler Sendikası'nın grevin desteklenmesiyle ilgili karar tasarısı ezici bir oy çoğunluğuyla onaylandı.

Bunların yanısıra Konferans, hükümetin kullandığı polisiye taktikleri askersel diktatörlüklerin kullandığı taktiklere benzeterek, gelecek İşçi Partisi hükümetinin, grevlerde polisin yer almasına karşı bir kanun çıkartmasını, silahlı özel muhafız gruplarını yasaklamasını kararlaştırdı. Bu kararlar Parti Yürütme Kurulunun geciktirme istemine karşı alındı. Bu arada, greve yapıcı bir destek vermeyen Demir ve Çelik İşçileri Konfederasyonu'nun sekreteri, Yürütme Komitesindeki yerini kaybederken, İskoçya Kömür Ocaklarının sekreteri ve Madenciler Sendikası üyesi Eric Clark yeniden Parti Yürütme Kuruluna seçildi. Bu, Kurulun bileşiminde sola kayma olarak nitelendirildi.

Konferansta, madencilere karşı baskıyı kınayan ve madencilerin yanında yer alan konuşmalar dakikalarca ayakta alkışlanırken, bazı sendikacıların Madenciler Sendikası ve Başkanı A. Scargill'i suçlayan konuşmaları tepkiyle kınandı.

Arthur Scargill Konferans'da görülmedik uzunlukta, ayakta alkış topladı. Konuşmasında madencilerin tarihsel bir mücadele yürüttüklerini söyleyerek şöyle dedi:

"Grev boylarına silahlı devlet polisleri saldırdı. Evet, tek suçu çalışma arzusu olan, tek suçu madenciler topluluğunun işlerini ve endüstrisini savunmak olan madencilere karşı devlet terörü ile karşı karşıyayız. Desteğinizi istiyoruz. Bu desteği istemeye hakkımız var.

"Madenciler Sendikası, yalnızca madencilerin işleri için savaşmıyor, hükümetin işsizlik ve kargaşa yaratmaya yönelik tüm ekonomik siyasetine karşı savaşıyor."

Konuşmasında hükümetin kömür stoklarını greve karşı kullanmasını eleştiren Scargill, "eğer artık kömür varsa yaşlı emeklilerin ocaklarını ısıtmak için dağıtılsın" dedi.*(The Times*, 2 Ekim 84)

The Times gazetesinde Konferansla ilgili olarak çıkan bir yorumda şöyle deniyor:

"İşçi Partisi Konferansı hafızalardan kolayca silinmeyecek. Eğer sol, sonunda güç merkezlerini ele geçirmeyi başarırsa, geçen hafta Blackpool'da olan olaylar, asla geri döndürülmeyecek bir dönüm noktası olarak görülebilir." (*The Times*, 7 Ekim 84)

Madencilerin başarıyla yürüyen bu tarihsel grevinin ve onun siyasal etkilerinin İngiltere işçi sınıfının savaşına kazandıracağı deneyimler ve bilinçlerde tutacağı yer bizce de açık. Ancak bugün savaşan işçi yığınlarını doğru bir siyasetle örgütleyen bir komünist partisi bu savaşlara öncülük edebilseydi, bu savaşımın deneyimi o kalıcı ve geri döndürülemeyecek başarılarla örülebilirdi.

Türkiye üzerine toplantı

Bu arada Konferans'da TDHSK'nin girişimiyle Türkiye üzerine de bir yan toplantı yapıldı. Toplantıda Türkiye'de faşizmin çözülmüş olduğu, ancak demokrasi kavgasının dolu dizgin sürmesi gerektiği, bunun için dayanışmanın üzerinde duruldu. Konuşmacılar arasında İşçi Partisi saylavlarından Ernie Roberts, Bob Wright, Stan Newens, Chris Smith ve Jeremy Corbyn de vardı. Toplantı çok güzel bir hava içinde geçti ve bugünün koşullarında dayanışma hareketinin çerçevesi üzerine doğru bir anlayış birliğiyle sona erdi.

H.D., Londra

Bugün Türkiye'de batı burjuva demokrasilerindeki gibi bir çoğulcu siyasal sistem yoktur. Ama faşizmin ayırıcı bir özelliği olan monolitiklikle bağdaşmayacak denli bir çok seslilik de fiilen işlemektedir. Türkiye çok değişkenli bir ara dönem yaşamaktadır.

Olanaklar artıyor, baskı azalmıyor

H. Erdal

Türkiye'deki siyasal hava koyu bulutludur. Anti-demokratik, gerici bir rejim hüküm sürüyor. Yasaklar baskılar durup duruyor. Daha bir iki hafta önce 22 solcu gençidama mahkum edildi. Onbinlerce devrimci, demokrat zindanlardadır. Halkın siyasal hakları prangalar altındadır. Ve binlerce ilerici, solcu sürgündedir. Kısacası, Türkiye'de Batı tipi demokrasiye dönülmediği gibi, bu doğrultuda kaç arpa boyu yol alındığı tartışma götürür bir konudur.

Gelgelelim, tüm bunlara rağmen, gerçekliği yakından izleyen herkes için şu soruları sormak ve doğru yanıtlamak da, yine yaşamın dayattığı bir zorunluluktur: Türkiye'deki siyasal durum bundan diyelim 1 yıl öncesiyle aynı mıdır? Eğer değişiklikler olmuşsa bunlar rejimin kendi içinde mi kalmıştır yoksa rejim değişti dedirtiyor mu? Daha başka bir deyişle, hâlâ Türkiye'de faşizm var diyebilir miyiz?

Hayır, Türkiye'deki siyasal durum, bundan diyelim 1 yıl öncesiyle aynı değildir. Durum aynı olmadığı gibi, rejim de aynı değildir. Yukarıda sıraladığımız tüm gerici, baskıcı, anti-demokratik özellikleri bir an bile akıldan çıkarmadan, ama bilimsel olacaksak, bugün Türkiye'de faşizm var diyemeyiz. Zira her gerici, baskıcı rejim faşizm değildir.

Anayasanın kabulünden sonraki sürece baktığımız zaman görüyoruz ki, siyasal yapıdaki monolitiklik giderek dağılmıştır. Özellikle siyasal partilerin kurulmasıyla bu dağılma daha da hız ve açıklık kazanmıştır. Evet bugün Türkiye'de batı burjuva demokrasilerindeki gibi bir çoğulcu siyasal sistem yoktur. Ama faşizmin ayırıcı bir özelliği olan monolitiklikle bağdaşmayacak denli bir çok seslilik de yaşamda, fiilen işlemektedir.

Monolitikliğin giderek dağılmasıyla ortaya çıkan durumda faşist klik yine güçlü bir konuma sahiptir ancak eskiden olduğu gibi tek ve sınırsız hakim değildir. Devlet faşist değil, faşistler devlet içinde etkindir. Bu ikisini karıştırmak, savaşımın koşullarını yanlış belirlemeye getirir ve savaşıma zarar verir.

Monolitikliğin giderek dağılmasına paralel olarak, toplumsal siyasal yaşamın çeşitli alanlarında da değişmeler olmuştur. Sendikal alan buna bir örnektir.

Türk-İş üst yönetimi ne denli gerici olursa olsun, faşizm tek bıraktığı bu sendikayı korporatif bir devlet sendikasına dönüştürmeyi başaramamıştır. En karanlık günlerde bile faşizmin ulaşabildiği en ileri nokta, Türk-İş'e ilişkin yaptığı hesapların işleyeceğinden umudunu kesmemek oldu. Ama yaşam onun umudunu giderek kesti. Türk-İş tabanındaki durumla bağlı olarak, her zaman etkin ve örgütlü bir muhalefet Türk-İş'te varlığını sürdürdü. Faşizmin planları geri tepti.

Bugün, toplu sözleşme gibi normal sendikal uygulamalar yönünde güçlü bir istek ama yavaş bir gidiş var. Yine de, dört yıldır ilk grevin yapılması çok önemli bir dönemeçtir ve gidişi hızlandıracaktır. Bu ortamda, Türk-İş'in işleyişlerini demokratikleştirmek, DİSK'in devrimci geleneklerini Türk-İş tabanına aktarmak, böylece Türk-İş'i, sınıf çıkarlarına hizmet eden gerçek bir işçi örgütüne dönüştürmek çok önemli bir savaşım odağıdır.

Sol hareketin durumuna bir göz atarsak, ilk görülen ülke içi ve ülke dışı diye ayrılabilecek iki odağın doğmuş olmasıdır. Yurt dışındaki sürgünler arasında ana vurgu eskinin bazı adlarına, örgütlerine sarılma yönündedir. Bunlar arasında yeni durumları görmeme, göğüslememe eğilimi ağır basıyor. Kuşkusuz eskiyi bir kenara atmak doğru değildir. Eskiye sahip çıkmak, geçmişten dersler çıkarmak çok önemli ve yararlıdır. Ancak tüm bunlar, bugünkü koşulları dikkate alarak, yeniye uyarlanarak yapılırsa anlamlı olur. Yoksa tutuculuktan öteye gidemez.

Yaşam sürüyor, koşullar değişiyor. Ve bunu solun ülke içindeki parçaları daha iyi görüyor. Onların ana vurgusu yeni durumlara yöneliktir. Türkiye'deki ortamla, gerçeklerle bağlı sol güçler, ister ülke dışında, ister ülke içinde olsunlar yeni durumun getirdiği soruları yanıtlamaya çalışıyorlar. Gerçekte sorun ülke-içi, ülke-dışı ayrımı değildir. Sorun ülkedeki nabzı elde tutma sorunudur ve ülke dışında oluşan sol odak şimdilik nabzı elde tutmada geri kalıyor. Bunu değiştirmek gerek.

Bugün Türkiye çok değişkenli bir ara dönem yaşıyor. Bir yandan bugünkü rejime faşist denemez, öte yandan faşizm yeniden bir tehlike olarak ortadadır. Mevcut rejim faşist değildir ama demokratik olmaktan da uzaktır ve demokrasi kavgası bugün can alıcı önem taşımaktadır. Bir yandan finans kapital emperyalistleşme amacına doğru faşizm altında bile dişe dokunur bir adım atamamıştır ama öte yandan bölgede yayılmacı girişimlerde bulunma olasılığı kalkmamıştır, tam tersine belki ek bir hırçınlıkla birlikte gündemdedir. Kısacası ara dönemin faşizmle neyin *arasında* kalacağını savaşım belirleyecektir. Bu ise tüm sol harekete görev çağrısı anlamına geliyor.

Bugünkü anti-demokratik, gerici rejime faşist demekte israr edenler sağ bir çalışma zeminine oturmuş olacaklardır.

Yeni dönemde yeni görevler

Partimiz Türkiye'de girilen yeni dönemi açıklayarak, bu dönemin getirdiği görevleri sıraladı. R. Yürükoğlu yoldaşımız, yeni dönemi belirlemenin partinin önünde duran görevler açısından önemini şu sözlerle belirtiyor:

> "Ülkemizdeki rejimin faşist olmadığını söylemek, partinin genel siyasal taktiği açısından can alıcı önem taşımaktadır. Monolitiklik altında yığınların hareketlenişinin ne olacağı konusundaki öngörülerimizle, monolitikliğin ufalandığı ve her burjuva kesiminin arkasına adam dizmeye başladığı bir ortamda, örgütü nasıl çalıştıracağımız arasında uçurum vardır. *Ya gericilik döneminde gibi çalışacağız, ya da faşizmin kalktığını görerek çalışacağız.* İki dönemin örgütlenmesi de, çalışması da farklıdır." (R. Yürükoğlu, *Faşizmin Çözülüşü*, s.89)

Bu yeni dönem ve ortaya koyduğumuz yeni görevler, Türkiye devrimci hareketinde bazı siyasetleri şaşırtacaktır. Kimileri saldıracak, kimileri suskun kalacaktır. Ama bu uzun sürmeyecektir. Bugüne kadar her dönemeçte doğruları ilk söyleyen hareket olduğumuz için bu tip olayların örneklerini yaşadık. Görüşlerimizin doğruluğunun kabullenilmesi ideolojik savaşı hızlandırmamızı gerekli kılıyor.

Bazı örgütler var ki, dönemleri ve dönemlerin siyasal taktiklerini anlayacak kıvraklık ve esnekliğe sahip değiller. Kimilerine göre Türkiye'de her zaman "sürekli faşizm, kapalı faşizm, gizli faşizm" olmuştur. Kimilerine göre ise "faşizm varken yoktur, ya da yokken vardır ve çözülürken kurumsallaşıyordur." Bu yanlış görüşlere karşı ideolojik savaşımı yükseltmeliyiz.

Şöyle diyenler de çıkabilir: "*İşçinin Sesi* sol bir hareketti, şimdi sağa kayıyor." Bunun böyle olmadığını Yürükoğlu yoldaşımız kitabında güzel anlatmış. Yoldaşımız şöyle diyor:

> "Faşist olmayan bir rejime faşist demek, çok dikkat edelim, sol bir eğilim değildir. Tam tersine burjuvaziye parlak ama olmayan yetenekler yakıştırmaktır. Burjuva hayranlığına çıkar. Öyle ya, bugün Türkiye' de faşizm varsa bizim burjuvalar dünün Namık Kemallerini hiç aratmayacak biçimde davranıyorlar. Vay yiğitlere!" (*agy.*, s.47-48)

Gerçekte bugün faşist olmayan bir devlete faşist diyenler sol değil, sağ bir çalışma zeminine oturmuş olacaklar: Faşizme karşı kahraman burjuvaziyle işbirliği.

Türkiye'de faşizmin çözüldüğünü söylemek görevlerimiz açısından yığınların içine gitme, yığınlarla bağlanma, legal çalışma olanaklarının arttığını görmeyi beraberinde getirir. İllegalitenin ardına saklanıp uyuklayanlar bunları görmekte, yeni görevlere hazırlanmakta güçlük çekeceklerdir. Deve kuşları gibi başlarını kuma gömmek daha çok işlerine gelecektir. Onlar gömedursunlar komünistler çevrelerine bakıyor ve olanakların arttığını gösteren yığınla olay görüyorlar.

Bir kez sınıf savaşı yavaştan yükselmeye başlıyor. Ne kadar kontrollü,, danışıklı-dövüşlü de olsa "izinli" ilk grevler, işçilerde biriken derin hoşnutsuzluk ve öfkenin dayattığı eylemlerdir. Bunlar işçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın sınıf kininin sokağa dökülmeye başladığını gösteriyor. Burjuvazinin alttan alta kızışan çelişkileri de su yüzüne çıkmıştır. Bunu burjuva basınından izliyoruz. Üniversitelerde öğrenciler arasında, çeşitli meslek kuruluşlarında hareketlenme başladı ve giderek hızlanıyor. Görevlerimizi iyi bilerek bu gelişmenin önüne geçemezsek, sonunda nal toplarız. Burjuvazinin çeşitli kesimleri bunu gördükleri, yığınların hareketlenmesini şimdiden kanalize etmek istedikleri için başı çekmeye hazırlanıyorlar.

Burjuvaziye bu şansı vermemek, ortamın getirdiği olanak ve görevleri görmek ve bu doğrultuda çalışma yürütmekle olanaklıdır. Yığınlar arasına dalmalı, her türlü legal olanağı kullanarak ekonomik ve demokratik haklar için savaşı yükseltmeliyiz.

Kerim Kandemir, Fransa

Resmilerin tutarlı çizgisi

Mehmet Doğan

12 Eylül 1980'de, Türkiye finans kapitali, üniformalı kesimi, ordu üst yönetimi eliyle, erke doğrudan el koydu. Faşist bir yönetim kuruldu. Devlet faşist biçimde yeniden örgütlendi.

Menşevik düşünce bu açık faşist diktatörlüğü görmedi, görmek istemedi, "kimi gerçekçi çevrelere", cuntanın "kimi gerçekçi" kanadına bel bağlayıp politika yapmaya soyundu. Faşizm Türkiye'de çözülme sürecine girdikten sonra resmiler birden cuntanın faşistliğini anlayıverdiler. Öylesine derinden anlayıverdiler ki, biz faşizmin çözüldüğünü söylerken ve bugün, *İşçinin Sesi*'ne rejimin faşist karakterini "kanıtlamak" için çabalayıp duruyorlar. H. Kutlu'nun 2. Plenum'da okuduğu rapora bakılırsa faşizmin çözülmediğini, aksine faşizmin daha da kurumsallaştığını "kanıtlayan" pek çok gösterge var. Ancak okuyunca görülüyor ki anlatılanlar, bir takım somut durumları, eklektik, mantıksız ve garip bir görüşle üstüste yapıştırmaya çalışmaktan öteye gitmiyor. Bu kesmekeşin içinde bir de "teorik katkı" geliyor: "ABD tarafından uygun görülürse *kaldırılır* "Yürükoğlu Yoldaş, bu "yeni mizah"ı *İşçinin Sesi*'nin 268. sayısındaki yazısında kutladı. Bizce eklenecek birşey yok.

Peki neden bütün bu akıntıya karşı kürek çekmeler? Değişen, onlara göre neydi? Dün neden faşist değildi, bugün neden faşist? Daha doğrusu, dün faşizmi neden görmek istemediler, bugün ısrarla, faşizmin çözüldüğünü, çözülüp faşizm olmaktan çıktığı gerçeğini neden gözlerden saklamak istiyorlar? Ana nedenini Yürükoğlu yoldaşımız *İşçinin Sesi*'nde açıklamıştı. Bunun yanısıra bazı nedenler de sıralayabiliriz. Dün cuntayı MHP'lileri içeri attı diye, kimbilir belki de anti-emperyalist, anti-faşist olabilir diye faşist olarak görmek istemediler. "Şahin bakışlı, yakışıklı general" Evren'in Sofya gezisinden de umutlara kapıldılar. Hatta cuntanın bir kanadı kendileriyle anti-faşist, anti-emperyalist bir bağlaşıklık kurabilirler diye bile düşündüler.

Bu "yanılgıları" içinde menşevikler Ortadoğu halklarının emperyalist sömürüsü için akıllar verdiler. Sosyalist ülkelerle iyi ekonomik ilişkilerin faydalarını anlattılar. Yetmedi. Cunta barış havariliğine soyunmazsa Sovyetler Birliği'nin ülkeyi mahvedebileceği gibi anti-Sovyetik olmayan (!) uyarılarda dahi bulundular. Ama hiçbiri tutmadı. Yaşam, gerçek kendisini dayattı. Cunta TKP'ye karşı saldırıya geçti. MHP'liler teker teker salıverildi. Türkiye ABD çevik kuvvetlerinin üssü haline geldi. IMF, Dünya Bankası ile içiçelik daha da arttı. Savaş kışkırtıcılığı, Ortadoğu için savaş odaklığı, Türkiye finans kapitalinin yayılmacı politikasının sonucu olarak daha da yükseldi.

Öte yandan toplumdaki hava nedeniyle, burjuvazinin finans kapital hegemonyasında birliği sarsılıyordu. Muhalefet başladı. Faşist cunta birliği yeniden sağlamak amacıyla tekelcilerin bir bölümü ve tekeldışı burjuvazi üzerinde baskı uygulamaya girişti. İşte tam bu anda, dünyadaki politik gelişmeler ile de cuk oturduğu bir anda, menşevikler "at değiştirmek" zorunda kaldılar. Tekellerin sözcüsü, Demirellerle bağlaşıklık kurmak, cuntaya anlatamadıkları dertleri onlarla paylaşmak için kolları sıvadılar. 6 Kasım'da bırakın Ecevit'inkini, Demirel'in partisi bile seçimlere katılamıyordu. Menşevikler halkı, kendi *öz partileri* olan AP, CHP ve MSP'ye oy veremedikleri için cunta partilerine oy vermemeye çağırdılar.

Amaçları ne yapıp-edip burjuvazi ile bağlaşıklık kurmak, onlarla Türkiye'ye "barışçı" bir düzen yerleştirmekti. Bunun arkasında halk yığınlarına, işçi sınıfına güvensizlik yatıyor. Bir de akıllarınca "barışseverlik" yatıyor.

İşçi sınıfı ve halk yığınlarının sahneye çıkmasıyla, devrime yönelmesiyle dünya barışını tehlikeye düşürmek arasında bir bağ kurup bundan korkuyorlar. Dün kuyruğuna takıldıkları "ulusal burjuvazi"den, dönüp cuntanın bir kanadının kuyruğuna takılmaları, daha sonra tekelci sermayenin yardakçılığına uzanmaları, şimdi şimdi yine sosyal demokrasinin kuyruğuna dönme hazırlıkları hep aynı mantıktır.

Şimdilik aynı kuyrukçu mantıkla düzene faşist demekte ısrar ediyorlar. Cunta ve cuntacı Özal iktidarına karşı "ulusal demokrasiyi" kuracaklar. Ne zaman ki kuyrukçulukları, faşist dememeyi gerektirir, o zaman dediklerini değiştirmenin yolunu da yaptılar. Bütün tutarsızlıkları içinde menşevikler burjuva kuyrukçuluğuna son derece tutarlıdırlar. Bunun için menşeviklerin bindikleri at, Türkiye işçi sınıfı için, Türkiye halkları için tam anlamıyla bir Truva atıdır. İçeriden vuracaklar. Hainlik yapabilecekleri yönde gerçekleri çarpıtmaya çalışıyorlar.

Bugün görev, çözülen faşizmin bir daha geri gelmemesi için yığınlarla Türkiye finans kapitalinin üzerine yürümektir. Bunun için devrimci olmak gerekir. Komünist olmak gerekir. Resmi menşeviklerin Truva atını da, burjuvazinin düzeniyle birlikte paramparça etmek için, devrimciler görev başına!

Türkiye'den izlenimler ve gözlemler

Türkiye'de faşizm ekonomik bunalımı çözemedi. Ekonomik bunalım ve halkın baskısı faşizmi çözdü. Devrimci alternatifi hızla örgütlemek için yığınların içine!

Yararlı olur, bir bütünü tamamlayabilir düşüncesiyle sizlere gözlemlerimi ve duyduğum olayları anlatmaya çalışacağım.

Türkiye'nin ekonomisi son dönemlerde daha da karman çorman olmuş. Enflasyon dört nala gidiyor. Bakkal ve benzeri satış yerleri bazen birkaç gün arayla satışları durduruyorlar. Zam gelecekmiş, satışı bunun için durdurduk diyorlar. Zam kelimesi o kadar alışılagelmiş bir kelime ki insanlar bunun "espirisini" yapıyorlar. "Birkaç gün sonra zam var ha alışverişini şimdiden yapsan iyi olur."

İşsizlik doruk noktasına ulaşmış. Birkaç kişilik kadro için binlerce insan müracaat ediyor. Alınacak kadrolar için belli şartlar koyuyorlar. Örneğin lise tahsilli, Türkçeyi iyi bilen vb. Bu durum, 3-5 kişilik kadro için binlerin toplanmasına neden oluyor. Bir de şartlı kadro alımı olmasa 10 binlerin müracaatı gayet doğal olacaktır.

Konut sorunu, kira derdi çok derin ve yaygın. Kirası 30.000 TL'den aşağı olan ev bulanı şanslı olarak değerlendiriyorlar. Kiralık evi bulmak bir dert, tutmak bir dert: En az 6 ay veya 1 yıllık peşin kira, 1 yıllık kontrat, ikinci yıl için kontrat yapmak istiyorsanız kirayı en az %20 arttırmak.

Herşey ateş pahası. Mağazaların önünden geçmek bile zor. Bizim gibi biraz da turistimsi yaşamak istiyorsanız. (Bir kez denize gidiş-dönüş, öğle yemeği dahil 10.000 TL.) Alman markı bile yetmiyor.

Televizyonda Atatürk bitti, Evren gitti, sıra Özal'da. İnsanlarda şimdilik Özal'a küfürün bini bin para.

Tabii ki bu anlattıklarımın bir de siyasal yaşama yansıyışı söz konusu. Bunlardan da birkaç örnek vermek istiyorum:

Genellikle yüksek okullarda bildiri dağıtmalar hızlandı. Bunun dışında afişlemeler, pankartlar ve bombalı pankartlar gibi eylemler yavaş yavaş günyüzüne çıkıyor. Bombalı pankartlara karşı güleryüzlü bir tepki var. Konuştuğum arkadaşlar hareketlenmenin başladığından dolayı güleryüzlü, fakat bombalı pankartlara tepkileri fazla.

Bir de devrimciler döneme uygun çalışma stilleriyle uçtu uçtu atıyorlar. Bilirsiniz belediye otobüsleri genellikle kalabalık olur. Otobüsün ortasında havalandırma kapağı vardır. Sıcak günlerde bu kapak açık durur. Devrimciler uçtu uçtuları ceplerine koyuyorlar ve otobüsün havalandırma kapağının altında duruyorlar. Otobüs hareket edince sanki tutunuyormuş gibi yapıp uçtu uçtuları bu kapaktan dışarı salıyorlar. Tabii tüm caddeler insanların okuyabileceği şekilde uçtu uçtularla doluyor.

Bir gün polisler bir devrimciden şüpheleniyorlar ve takip ediyorlar. Arkadaş otobüse, polisler arkasından. Arkadaş uçtu uçtuları cebinden çıkarıyor ve havalandırma kapağına tutunuyormuş gibi yaparak tüm uçtuları caddeye salıyor. Polis önce bu durumun farkında değil. Şüphelendikleri için arkadaşı otobüsten indiriyorlar. Üstünü başını aradıktan sonra serbest bırakmak zorunda kalıyorlar. Polisler geriye dönerken uçtu uçtuları görünce şaşırıp kalıyorlar.

Bu tür eylemler biraz fazla tekerrür ettiği için otobüsün hava kapağını çivilediler. Ama halk havasız kaldığı için bir süre sonra açmak zorunda kaldılar.

Türkiye'de hepimizin bildiği gibi 12 Eylül faşist darbesi halk dilinde "askeri rejim"di. Seçimlerle birlikte halk, dönemi "sıkıyönetim" olarak değerlendirmeye başladı. Son dönem ise yine halkın gözünde belli başlı şehirler dışında ülkede sıkıyönetimin kalktığı bir dönemdir.

Son olarak ... şehrinde kaldığımızda, bir akrabamın aracılığıyla devrimci arkadaşlarla tanıştık. Eskiden ... siyasetinde çalışma yapıyorlarmış. Hapishaneye girip çıkmışlar, siyasetleriyle bağları kopmuş. Bizim yoldaşlarımız bu arkadaşlarla ilişkiye geçmişler. Bu arkadaşlar *İşçinin Sesi* gazetesini, yayınlarını düzenli takip ediyorlarmış. Program taslağını okumuşlar. Bana şöyle söylediler: "Bak arkadaşım, bu şehirde devrimci o kadar çok ki her siyasetten insan var. Ama devrimcilik selamünaleyküm'le veya laklakla olmuyor. Devrimcilik örgütlü çalışma gerektiriyor. Bizim bu şehirde örgütlü çalışma yapan yalnız *İşçinin Sesi*'nden arkadaşlar var. Diğer siyasetlerin ne gazetelerini ne yayınlarını göremezsin."

Yoldaşlar,

Türkiye'de faşizm ekonomik bunalımı çözemedi, ekonomik bunalım faşizmi çözdü.

Bugün bize düşen görev, soyutlanma yolunda hızla giden burjuvaziye karşı halkımızın güvenini kazanmak, devrimci alternatifi hızla yaratmak olmalıdır. 8. Özveri Taarruzu'yla birlikte gücümüzü maddi güce dönüştürelim.

H.S., Hamburg

Kurmayla yığınları bağlayacak tepeden tırnağa yetkin merkeziyetçi bir örgüt!

Çok dikkate değer bir mektup

Selam yoldaşlar,

Buradaki yoldaşlar benden "parti örgütlenme biçimi nasıl olmalıdır?" ya da "kapitalist düzeni yıkacak bir parti nasıl örgütlenmelidir?" konulu bir çalışma yapmamı istemişlerdi. Bu çalışmamı sizlere aktarıyorum.

* * *

Örgüt ve örgütlenme en basit anlamıyla aynı görüş ve düşünceleri paylaşan insanların, bu ortak görüş ve düşünceleri yaşama geçirmek için tek bir çatı altında toplanmasıdır.

Orgüt ve örgütlenme hem bir eylem ürünü, hem de birbirini izleyecek diğer eylem ve taktiklere karar verilmesini sağlayacak ve onların uygulanmasını kolaylaştıracak bir çatıdır. Örgütlenmenin biçimi de neyin ne kadar başarıyla gerçekleştirilebileceğinin garantisidir. Eğer insanlar amaçlarına uygun bir biçimde ve yapıda örgütlenmişlerse örgüt, amaca ulaşmayı kolaylaştıran bir çatı olur.

O halde amacımıza uygun bir biçimde nasıl örgütlenmeliyiz ve niçin böyle örgütlenmeliyiz sorularını yanıtlamaya başlayalım.

* * *

Varolan kapitalist üretim ilişkisi, bir yandan oluşumunu hazırlayan yüzyılların birikimini, öte yandan tüm kapitalist ülkelerin deneyimini arkasına alarak, evlerimizin içinden dağbaşlarına kadar her yerde ve her biçimde örgütlenmiş durumdadır. Resmi polis, siyasi polis, istihbarat örgütleri, işveren örgütleri, basın ve televizyon, hepsi bu örgütlenmenin birer parçasıdır. Örgütlenmelerin çoğunda profesyonel (ama çoğu inançsız) kadrolar yer alıyor. Bu kadrolar her alanda uzmanlaşmaya yöneltilmiş, uzmanlaşmanın önemini kavramışlardır.

Karşımızdaki gücün nasıl örgütlendiğine şöyle bir bakmak bile, bize nasıl örgütlenmemiz gerektiği konusunda temel ipuçlarını veriyor. Bizim bunlara, kapitalizm varolduğu sürece partinin illegal örgütlenmesini gerekli kılan diğer koşulları da eklememiz gerekiyor. Buradan Lenin'in de yazdığı gibi şu sonuca varıyoruz: Parti, en sıkı gizliliği, üyelerinin sıkı bir elekten geçirilmesini, profesyonel devrimcilerin eğitilmesini temel alarak örgütlenmek zorundadır. Yoksa polis daha işin başından kadroları çok rahat bir biçimde ele geçirir. Tüm mücadeleyi baltalar. Ancak işini iyi bilen bir profesyonel devrimciler örgütü burjuva devleti ve polisine karşı etkin bir savaş yürütebilir.

Şimdi bir profesyonel devrimciler örgütünün görev ve çalışma biçimine biraz daha yakından bakalım. Parti şunları yapmak zorundadır:

1. Partinin ana görevi, tüm gücüyle siyasal mücadeleyi yükseltmek, işçi sınıfına onu devrime götürecek sınıf bilincini aşılamaktır. Burjuva düzenini örneklerle teşhir etmek, propaganda ve ajitasyonu önce işçi sınıfı ve onun yanısıra toplumun tüm ezilen katmanları arasında yükseltmek.

2. Parti, burjuva düzeninin toplumda yarattığı her türlü soruna, çelişkiye el atmalı, öğrenciler, aydınlar arasında da çalışmalı, her kesimdeki demokratik istemleri sınırsız yükseltmeli, bu istemlere öncülük etmelidir.

3. Ne kadar küçük olursa olsun kendiliğinden yükselen her protesto eylemini, diğerleriyle birleştirip en verimli sonuca ulaştırmalıdır.

4. Sendikalardaki ve demokratik yığın örgütlerindeki çalışmalarla, parti çalışmalarını birbirine karıştırmamalı, yığın örgütlerini parti örgütleri gibi çalıştırmamalı, ama bu örgütlerdeki çalışmalarını içinde kuracağı parti örgütleri aracılığıyla yürütmelidir. Parti örgütleri aracılığıyla partinin siyasetini işçilere ve diğer kesimlere benimsetmeli, işçilerin ve sömürülen katmanların her demokratik istemine eğilmeli, bu doğrultuda eylemler yürütmeli, örgütlenen eylemlerin başını çekmelidir.

5. Çeşitli yığın örgütlerinde çalışan parti örgütleri, verimli bir işbölümü temelinde uzmanlaşmış, mümkün olduğu kadar az sayıda partililerden oluşmalıdır. Farklı işler temelinde ne kadar derin bir uzlaşma olursa, başarı şansı o kadar artar. Başarıyla yürütülen küçük küçük işler biraraya gelip koskoca bir yığını oluşturur.

6. Parti, her bölgeye, her komiteye ilişkin sürekli rapor tutmalıdır. Bu raporlar, herhangi bir komitenin yakalanması ya da yer değiştirmesi durumunda, yeni komiteyi oluşturan insanların bir öncekiyle tutarlı bir çalışmayı yürütmesini sağlar. Bu sayede parti örgütü esneklik kazanır, manevra alanını genişletir.

Daha da sayılabilir. Partinin bu görevlerini yapacak kadroların sıkı bir eğitimden geçirilmesi kadar doğal ve zorunlu başka birşey düşünülemez. Ancak sıkı gizlilik koşullarının beraberinde, en sıkı bir merkeziyetçiliği getirmesi de kaçınılmazdır. Çünkü komünist partisi burjuvazinin gizli ve açık saldırısı altında yaşıyor. Merkeziyetçi örgütlenme, bu koşulları altedebilmenin zorunlu bir koşuludur.

Unutmayalım ki, karşımızda düzenini korumak için evlerimize kadar örgütlenmiş, işin daha başından örgütlenmemize izin vermeyen, bizi yok etmeye çalışan bir düşman var. Onunla savaşmanın, kurmay kadronun direktifleriyle yolumuzu tayin etmenin ve direktifleri yaşama geçirmenin tek yolu vardır. Kurmayla yığınların bağlanmasını sağlayacak *tepeden tırnağa yetkin* merkeziyetçi bir örgüt yaratmak için çalışmak.

Bu arada şöyle bir soruyla her zaman karşılaşabiliriz: "Demokrasiyi 'sindiremeyen', bırakın sindirmeyi, merkeziyetçi, çelik disiplinli, hiyerarşik bir örgütlenme modelini izleyeceğini bar bar bağıran bir partiyle mi burjuva toplumunun yaslandığı ilişkiler yumağını yıkıp, yerine yenisini kuracaksınız?"

Biz de o zaman aynen Lenin'in söylediğini söyleyeceğiz:

"Bu nitelikler birleşince (en sıkı gizlilik, üyelerin en sıkı elekten geçirilmesi, profesyonel devrimcilerin eğitilmesi) 'demokratçılıktan' çok daha değerli olan birşeye, devrimciler arasında eksiksiz bir yoldaşça güvene ulaşmış olacağız."

Zaten bu karşılıklı güven, demokrasi ile ulaşmak istediğimiz amaca vardığımızın bir simgesidir. Demokrasi, bir anlamda toplumdaki değişik güçlerin birbirlerini, doğru hareket edip etmedikleri konusunda denetlemeleri, uyarmaları ve yönlendirmeleridir. Buna, toplumun tümünde bireylerin kendi kendilerini sürekli denetlemeleri ve düzeltmeleri anlamında, ancak komünizmde ulaşabiliriz. Bunun öncesinde ise demokrasi, o amaca ulaşmaya yararlı bir araçtır. Ama demokrasiyi uygulama koşullarımızın olmadığı bir örgütte, ama tepeden tırnağa komünist bir örgütte demokrasi, bireylerin kendi kendini ve yakın çevresini birbirine yoldaşça güven temelinde denetlemesi biçiminde uygulanmalıdır.

Koşullar bize merkeziyetçiliği dayatmışken ve ancak bu yolla burjuvaziyi ve devletini yerle bir etmek olanaklıyken, demokrasiyi yoldaşça güven olarak anlamayıp, demokrasi de demokrasi diye bağırmak dürüst bir tutum değil, ikiyüzlülüktür.

* * *

Yoldaşlar,

Bu çalışmayı bitirdiğim zaman Lenin'in *Ne Yapmalı* ve *Nereden Başlamalı* kitapları ile "Bir Yoldaşa Mektup" makalesini okumuştum. Ama *Bir Adım İleri İki Adım Geri* kitabını henüz okumamıştım. Aradan geçen süre içerisinde onu da okuyunca çalışmamın merkeziyetçilik üzerine yeterince eğilmediğini farkettim. Gerçi yazının tümü gözönüne alındığında "demokratikçilik"in doğru bir tutum olmadığı yanıtlanmıştı. Benden istenilen ise neyin olamayacağı değil, neyin olması gerektiğiydi. Ben mektubu tersten okudum ama neyin olamayacağının yanıtı, neyin olması gerektiğini de yanıtlamış oldu.

Bir Adım İleri, İki Adım Geri'yi okuyunca herşey daha iyi aydınlandı. Bir bütünün iki yanını ve gerçekleşebilme koşullarını görebilmeyi, herşeyden önce partinin eğiticiliği altında proletaryanın disiplinine ulaşma ve kendimi onun partisinin bir neferi olarak görebilme istemime borçluyum. Yoksa yine ormanı görüp ağaçları, ya da tek tek ağaçları görüp ormanı göremeyebilirdim.

Hepinize selamlarımı sunar, devrimci savaşımızın başarısına ilişkin inancımı bir kez daha yinelemek isterim.

H. Kıvırcık, Ankara

Yeter ki parti siyasetimizi tam kavramış olarak ve yığınların nabzını elde tutarak çalışalım, örgütlenelim nesnel ortam bizden yana işliyor

Fırtınalar uzak değil

Değerli yoldaşlar,

Okulumuzda geçen sömestirin sonunda bölümde bir kültür odasının açılmasına karar verilmişti. Yazın bir gurup arkadaş odanın dekorasyonu vb. işlerle uğraştılar. Gerek bu doğrultuda, gerekse odada geniş bir kesimin çalışmasını sağlamak için görebildikleri arkadaşlarla, yavaş yavaş ilişki kurma doğrultusunda yaz süresince çalıştılar.

Bu çalışmanın sonucunda bir toplantı yapmaya karar verildi. Zaten ilk toplantının çok geniş olmaması düşünülmüştü. Yine de çok arkadaş toplantıya katıldı.

Yoldaşlar, olanak olsaydı da, dört yıl aradan sonra, belki de öğrenci gençlik arasında en azından bizim yöremizdeki bu ilk güzel toplantıyı ve daha sonrasını size herbir anı ile aktarabilseydik.

Toplantı disiplinli bir hava içinde oldu. Somut yapılacak işler öz bir şekilde dile getirildi. En önemli sorun nasıl yığınsallaşacağımızdı.

Bunun için ilk aşamada akademik sorunlara ağırlık verilmesi gerektiğini konuştuk. Ders kitaplarının pahalılığından dolayı fotokopi çekilmesi, geçmiş sınav sorularının düzenlenip dağıtılması, öğrenci-öğretim üyeleri arasındaki sorunların tartışıldığı ve geçen yılın sonunda yapılan toplantıların düzenli olarak yapılması için çalışılmasına vb. karar verdik. Aramızda ilk başlangıç için bir işbölümü yaptık. Ayrıca bir öğrenci danışma bankosu kurulmuştu. Orada bizler nöbetleşe duracaktık. Kurulan kütüphaneye kitap bağış kampanyası başlatacaktık. Bütün bunları ilk başta duyurabilmek, yeni öneriler ve arkadaşlar kazanmak için genel bir toplantı düzenlemeye karar verdik. Gerek bu toplantıyı ve gerekse yapacağımız işleri duyurmak için bir duyuru basacak, çeşitli duvar ilanları asacaktık.

İlk toplantı bittikten sonra kalabalık bir gurup olarak, duyurular ve toplantılar için izin almak üzere bölüm başkanına gittik. Ne var ki bölüm başkanı artık odanın amacının değiştirildiğini, kütüphanenin çalışma odası, kültür odasının da müzik dinleme odası olduğunu, kültür sözünün tehlike oluşturduğunu bu sözü kullanmamamız gerektiğini, sıkıyönetimin öğrencilere en tehlikeli kesim gözüyle baktığını, bu dediğimiz işleri yaparsak hepimizin toptan götürüleceğini söyledi. Müzik dinleme odasında briç ve satranç oynayabileceğimizi, haftanın bir gününde de içki satışı yaparak dans partileri düzenleyebileceğimizi ekledi. Amerika'daki üniversitelerde de aynen böyle oluyor, dedi.

Bizler, amacımızın akademik çalışmanın daha verimli olmasını sağlamak, öğrencilerin daha mutlu olabilecekleri bir ortam oluşturmak olduğunu söyledik. Bütün arkadaşlar keskin olmayan ama kararlı bir tutum içindeydiler. Bir süre geçtikten sonra bölüm başkanı toplantı haricindeki duyurularımızı ve çalışmalarımızı yavaş hareket etmek kaydı ile kabul etti.

Bunun arkasından yine biraraya geldik. Ancak bu sefer çok daha dikkatli davranıp, bölüm dışında sohbet havası yarataraktan toplandık. Yeni arkadaşların tutumu gerçekten mutluluk verici idi. Çok alttan alta çalışmamız gerektiğini, ilk adımda yığınsallaşma beklemeden önceleri bireysel ilişkilerimiz yoluyla çoğalabileceğimizi, hiçbir işi küçümsemeden her işe bizlerin koşmamız ve çok kısıtlı da olsa legal olanakların tümünü kullanmamız gerektiğini konuştuk.

Bir arkadaş onlar bize hiçbir hak veremezler, ancak bizim kararlılığımız ve de çokluğumuz karşısında zorunlu olarak, tepkiyi bazı haklar vererek yumuşatmaya çalışacaklar dedi. Başka bir arkadaş da aslında bölüm hocalarının da varolan düzenden çok farklı düşünmediklerini, ancak daha akılcı davranarak müzik odası, vb. ile ortamı yumuşatmak, tam bir Amerikan öğrenci tipi yaratmak istediklerini söyledi. Ama müzik odası vb. de olsa onların silahını kendilerine karşı çevirebileceğimizi ekledi. Kısacası aldığımız kararlardan kimse dönmedi, ama taktiklerimizi değiştirmek zorunda kaldık.

Ayrıca, bu arkadaşlar eskiden kalma 'siyasi' insanlar değiller. Büyük bir çoğunluğu 80 öncesi lise ve ortaokulda okumuş yepyeni genç arkadaşlar. Bu gelişmelerin önemini daha iyi açık ediyor.

Yoldaşlar, bu anlattığım bir gün gerek bize gerek diğer arkadaşlara iyi bir deneyim oldu. Bizler yığınlar arasında çalışma olanaklarının nasıl geniş olduğunu somut olarak yaşadık. Onlar ise legal olarak birşeyler elde etme olanağının bir noktadan sonra nasıl tıkalı olduğunu, illegal, yarı legal örgütlenmenin yaşamın önümüze koyduğu bir zorunluluk olduğunu sezebildiler.

Yeter ki bizler, doğru bir siyaseti tam kavramış olarak, deneyimleri iyi değerlendirerek toplumsal psikolojinin nasıl davranmamız gerektirdiğini bilerek çalışalım. fırtınalar uzak değil.

(...)

İŞÇİNİN SESİ
Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!
ÇEK-AL
Demokrasi için tek yol devrim!
Yıl:11, Sayı:269, 15 Ekim 1984

KONUT SORUNU

Zeynep Akarsu, Zahide Demirgören, Ahmet Eker

Türkiye'de konut sorunu

Türkiye'de son bir yıldır, özellikle de Özal'ın hükümet oluşundan bu yana bir "konut sorunu" tartışmasıdır aldı yürüdü. Tam da Engels'in dediği gibi "bu had safhadaki 'konut darlığı' günlük basını konut sorunuyla ilgili yazılarla doldurdu ve bu konuda bir yığın toplumsal şarlatanlığa yol açtı." (F. Engels, *Konut Sorunu*, İngilizce basım. s.6) "Bu konut darlığı üstüne çok konuşuluyor, çünkü işçi sınıfını aşıp, küçük burjuvaziyi de etkilemeye başladı" (F. Engels, *agy*, s.17)

Türkiye'de bugün bu etki yakıcı bir düzeye ulaştı. Türkiye burjuvazisinin içinden çıkmak için çırpındığı bunalım, geniş yığınların yaşam koşullarını iyice kötüleştirdi. Gerçek ücretler düşerken, fiyatlar alabildiğince arttı. Zaten yetersiz olan konut üretimi düştü, inşaat maliyetleri arttı, kiralar ise roket hızıyla yükseldi. Toplumsal patlamalardan korkan burjuvazi, konut sorununu da "sosyal bir sorun" ilan etti ve "toplu konut" yaygarası başladı.

Türkiye'de konut sorununu azdıran başlıca nedenleri şöylece sıralayabiliriz:

a. Nüfus artışı:

Türkiye bugün yılda yüzde 2,1 olan nüfus artış oranıyla nüfusu hızla büyüyen ülkeler arasındadır. Bu oran 1960-1975 döneminde ortalama yüzde 2,5 dolayında, 1975-1980 döneminde ise yüzde 2.1 dolayında oldu. Avrupa'nın nüfus artışı ortalaması ise yüzde 0.4'tür. Bu, ABD'de yüzde 0.7, Fransa'da yüzde 0.5, İngiltere'de yüzde 0.1, Yunanistan'da yüzde 0.6'dır. Türkiye nüfusu 1955'de 24 milyon iken, 1983'te 49 milyona ulaştı. Bugün 50 milyon dolayında olan Türkiye nüfusunun 1990'da 65 milyon, 2050 yılında ise 101 milyon olacağı tahmin ediliyor. (*Hürriyet*, "Dünya Bankası Raporu", 12.7.1984)

b. Kırdan kente göç:

Türkiye'de 1950 sonrasında kapitalist gelişmenin hızlanması ve tarımda makinalaşmanın başlamasıyla köyden kente göç de hızlandı. 1950'de yüzde 18,5 olan kentsel nüfus, 1960'da yüzde 25,2'ye, 1970'de yüzde 33,2'ye, 1975'de ise yüzde 41,1'e yükseldi. Bugün ise yüzde 50'yi aşıyor.

Dördüncü Program Taslağı'mızda şöyle deniyordu:

"Özellikle 1950 sonrasında Türkiye'de hızlı bir ekonomik gelişme yaşandı, ancak bu gelişmeye büyük dengesizlikler eşlik etti. Bu dönemde çok yatırım gerektiren ve uzun dönemde kâr getirecek olan ağır endüstri yerine, emperyalizmle işbirliği içinde büyük burjuvazi ana olarak hafif endüstri temelinde tekelleşme, büyük toprak sahipleri de makinalaşma, kapitalistleşme yolundan yürüdü. Bu, ekonominin dengesiz gelişmesi, ağır ve hafif endüstri arasında gerekli orantının kurulamaması demekti." (*İşçinin Sesi*, "Dördüncü Program Taslağı", s.5)

1950'lerle gelen ekonomideki bu dengesiz ve plansız gelişme, kentleşmenin de sağlıksız biçimde ilerlemesine yol açtı. Özellikle büyük kentlerdeki (İstanbul, Ankara, İzmir) nüfus patlaması sonu-

cunda, yetersiz konut üretimi ile kiraların yüksekliği nedeniyle gecekondulaşma ortaya çıktı.

Engels, bu konuda şöyle diyor:

"Bugün konut darlığı denen şey, nüfusun ansızın hızla şehirlere akışı sonucunda, işçilerin kötü konut şartlarının daha da kötüleşmesidir. Bu daha da kötüleşme, kiralardaki muazzam artış, fazla kalabalık bazı evlerin daha da kalabalıklaşması ve bazıları için ise hiç oturacak ev bile bulamaması şeklinde ortaya çıkmıştır."(F. Engels, *agy*, s.17)

Türkiye'deki gecekondu olgusu da Engels'in bu söyledikleriyle denk düşmektedir.

Kırdan kente göçen aileler konut darlığı ve yüksek kiralar nedeniyle oturacak yer bulamama sorunuyla karşı karşıya kalmışlardır. Önce aynı köyden gelen birinin yanına komşusu gelir, daha sonra buldukları boş bir araziye onun için de kondu yapılır.

Devlet Planlama Teşkilatı'nın 1972 rakamlarına göre, Türkiye'de gecekondu sayısı 700.000 ve buralarda yaşayan nüfus sayısı da 2.370.000 olarak gösteriliyor. 1978'de bu sayının 850,000 olduğu tahmin ediliyor. Nüfus da 4.5 milyon. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na göre bugün Türkiye genelinde gecekondu ve kaçak yapı toplamı 1.5 milyon dolayındadır. Sadece İstanbul belediye sınırları içinde 341.319 kaçak kat, 208.248 gecekondu bulunuyor. *(Milliyet,* 15.3.1984)

İmar affı yasası kapsamına giren yapılarla ilgili açıklamada, bu haktan yararlanmak için 1.5-2 milyon başvuru yapıldığı, oysa bu sayının 2.5-3 milyon olması gerektiği belirtiliyor. *(Milliyet,* 24.1.1984)

Rakamların tutarsızlığını bir kenara bırakıp, en düşük rakamı bile veri olarak kabul etsek, bugün kentlerde 6-8 milyon insan kötü konut koşullarında yaşamaktadır. Bu koşullarda bile gecekondu kiraları 6-75 bin TL arasında değişiyor. Tek odalı evler 8-10 bin TL'ye kiralanıyor. *(Milliyet,* 2.4.1984) İstanbul'da kirada olan gecekondu oranı yüzde 40'tır.

Kentleşmede bir diğer olgu, nüfusun büyük kentlerde (100.000'in üstünde nüfuslu) yoğunlaşmasıdır. 1975'te kentli nüfusun yüzde 61,5'i 100.000'den fazla nüfuslu kentlerde yaşıyordu. 1985'te bu oranın yüzde 75,2 olacağı tahmin ediliyor. Kentleşme coğrafi bölgelere göre farklı hızlarda oluyor. Örneğin Marmara bölgesinde toplam nüfusun yüzde 65,3'ü kentlerde yaşarken, Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde bu, yüzde 21,5-yüzde 31,1 arasında değişiyor. Bu da coğrafi bölgelere göre kapitalizmin gelişme derecesini gösteriyor.

Tarımda verim azlığı, tarımsal gelirin yetersizliği, makinalaşmanın toprakta çalışanları işsiz bırakması kentleşmenin itici güçleri. Tarım dışı kesimlerde yaratılan iş olanakları ve yüksek gelir bulma umudu da çekici güçler oluyor.

c. Eskime

Konut sorununu doğuran bir başka etken de ekonomik ve toplumsal eskimeye uğramış konutlardır. Bu, yıllık gereksinmenin yüzde 6,4'ünü oluşturuyor. Her yıl binlerce yapı fiziksel ömrünü tamamlamadan yıkılmakta, yerine daha kârlı olacak yeni yapılar yapılmaktadır. Özellikle büyük kentlerde tek katlı evlerden 4-5 katlı eski tip apartmanlara kadar binlerce ev, yap-satçılar tarafından yıkılmaktadır. Oysa bir konut hiç bakım görmeden bile en az 25 yıl kullanabilecek halde kalır, biraz bakılırsa, 50 yıl ve daha fazla kullanılabilir. Normal konutların genellikle 75-100 yıl arasında eskidikleri kabul edilir.

d. Sıkışıklık

Oda başına düşen nüfus olarak tanımlanan "barınma yoğunluğu" Türkiye'de kentlerde 1,9, bazı gecekondu bölgelerinde ise 2,5 dolaylarındadır. Normal olarak bu rakamın 1'den büyük olmaması gerekir. 1975 yılı verilerine göre Türkiye'de ailelerin yüzde 72'si 1-3 odalı konutlarda yaşamaktadırlar.

Türkiye burjuvazisi geçmişte ne yaptı?

Gelmiş geçmiş tüm burjuva hükümetlerinin programlarında, 5 yıllık planlarda, anayasalarda konut sorunu yer almış, konu ile ilgili yasalar çıkarılmış ama kapitalizmin çarpık gelişmesinin de etkisiyle daha da azıtan konut sorununa geçici çözümler bile getirilememiştir.

Türkiye'de konut sorununun ve buna bağlı olarak kentleşmenin bir de kapitalizmin çarpık gelişmesinden çekmesi vardır. Çarpık kapitalizmin çiğliği yarattığı şehirlere de yansımıştır.

İlk örnek olarak Ankara'yı ele alalım. Ankara, 1923'te başkent olduktan sonra hızlı bir gelişme gösterdi. Düzenli bir kentleşme için, 1928'de Alman kent plancısı Herman Jansen getirtilerek, uzun vadeli bir plan hazırlatıldı. 4 milyon metrekarelik toprak kamulaştırıldı. Bu işe girişirken, Jansen, M. Kemal'e "bir kent planı uygulayabilecek gücünüz var mı, biz Almanya'da bile özel çıkarların elinden planları kurtarabilecek güçlü yönetimleri zor bulabiliyoruz" diyordu. Gerçekten de bir süre sonra bu kamulaştırılan topraklar çok düşük fiyatlarla arsa spekülatörlerine satıldı. Sonra bir kısmı çok yüksek fiyatlarla tekrar geri alındı. 1978'e geldiğimizde Ankara, nüfusunun yüzde 65'inin gecekondularda yaşadığı, sağlıksız koşullarda gelişen bir kent durumundadır.

Burjuvazi daha sonra çeşitli tarihlerde konutla ilgili çeşitli yasalar çıkardı. 1948' de gecekonduları önleme ile ilgili yasa, 1953'de izinsiz yapılar üstüne yasa, vb. Gecekondular ve kaçak yapılar herşeye karşın artmaya devam etti. 1940'larda başlayan gecekondu yapımı 1948'de 25-30 bine, 1953'de 80 bine ulaştı. 1950-60 arasında konut yatırımı, toplam yatırımlar içinde yüzde 24-34,5 oranında olmasına karşın, gerçekleşen konut üretimi dar gelirlilerin ihtiyacını karşılamaktan çok uzak, lüks konutlara yönelik olmuştur.

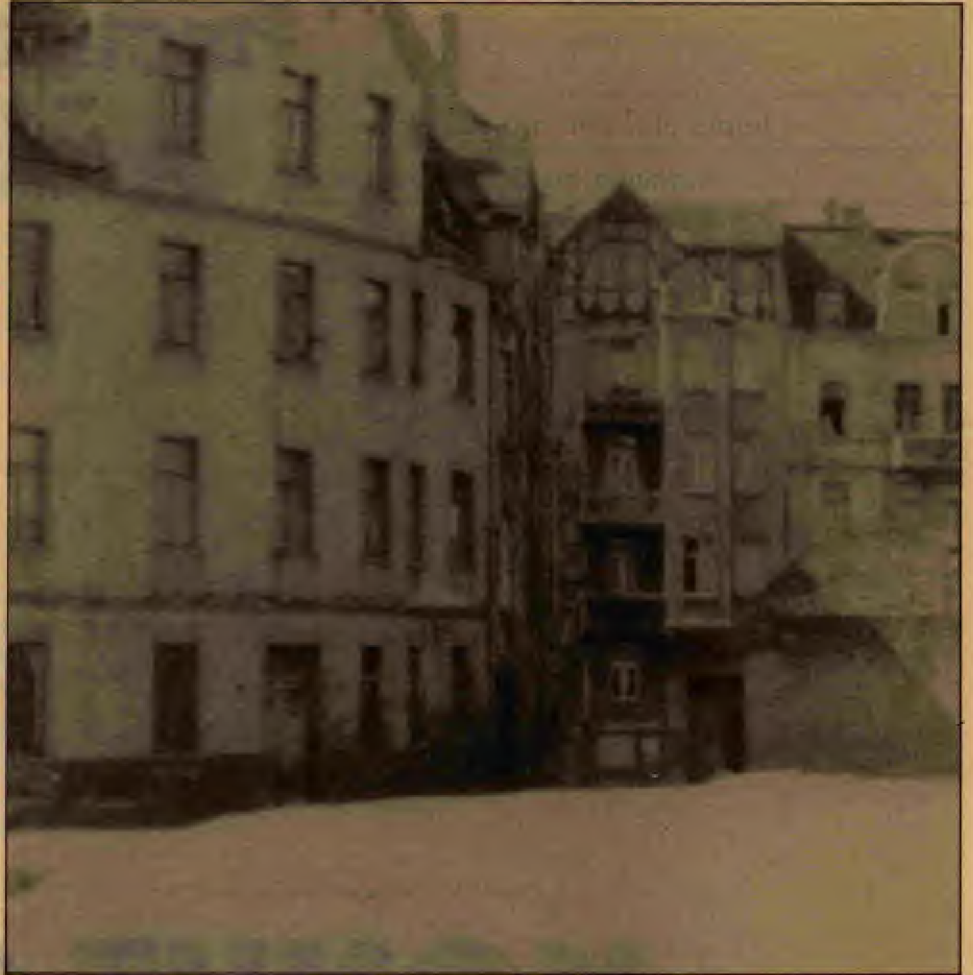
1961'e gelindiğinde, bu konuya anayasada da yer verilmiştir. 61 Anayasası' nın 49. maddesi "devlet, yoksul ve dar gelirli ailelerin sağlık şartlarına uygun konut ihtiyacını karşılayıcı tedbirler alır" demekte, 38. maddesi ise, "kamu yararı için kamulaştırma yapmak" görevlerini vermektedir! Hemen ardından 53. madde,"yukarıda sıralanan görevlerin mali kaynakların yeterliliği ölçüsünde yerine getirileceği"ni söylemektedir. Böylece burjuvazi bir yandan, geniş kesimlerin konut sorununa anayasal düzeyde "çözüm" getirici bir görünüme girerken, öte yandan kendi elini serbest tutmaktan geri durmuyor.

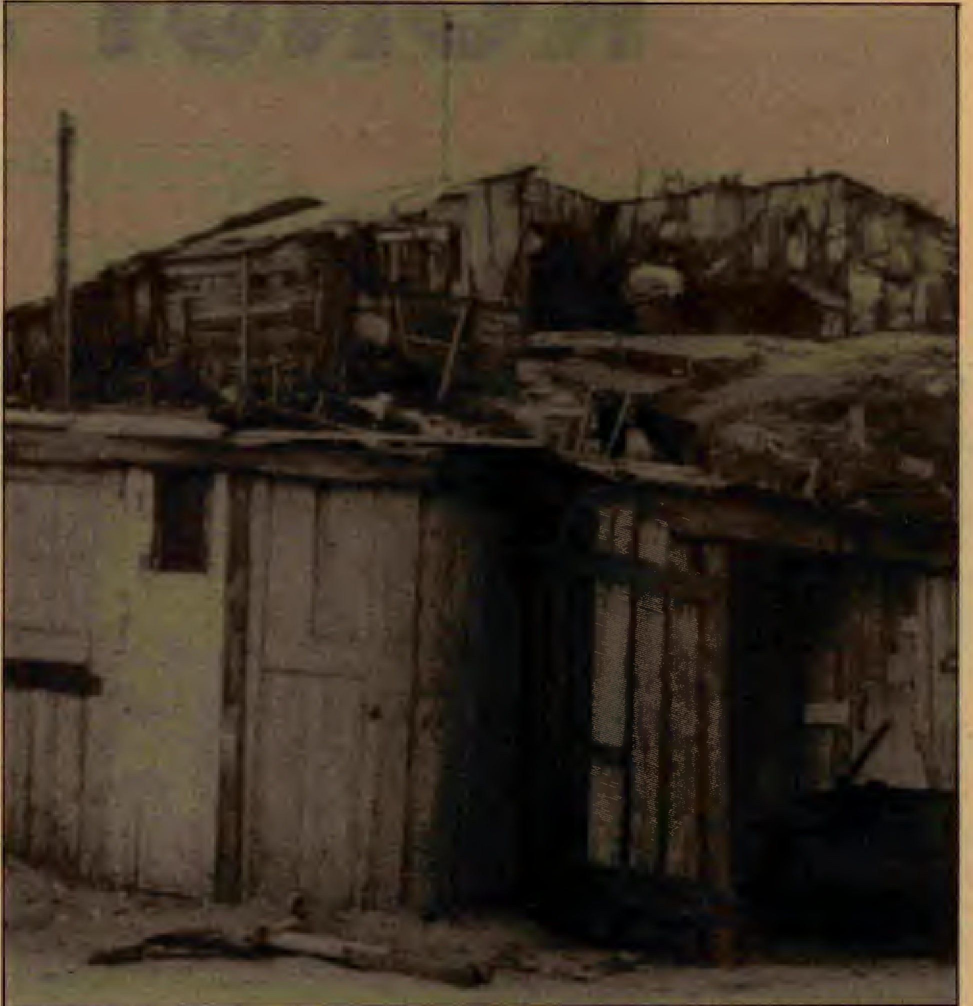
1963'te 5 yıllık kalkınma planları yapılmaya başlandı. Birinci 5 Yıllık Kalkınma Planı (1963-67), konut yatırımlarının geniş ölçüde savurganlığa konu edildiğini, verimsiz olduğunu varsayarak, aynı yatırımlarla daha fazla sayıda konut üretilmesini öngörmektedir. Bu dönemde konut yatırımlarının, tüm yatırımlar içinde oranı yüzde 20'yi aşmış, ama yeterli sayıda konut üretilememiştir. Yatırımlar gene lüks konutlara kaymıştır. Bu dönemde kentlerdeki konut açığı

TABLO I
Birinci 5 yıllık plan döneminin son üç yıllık konut üretimi

Yıllar	Üretim
1965	80.461
1966	91.138
1967	99.000

168.561'dir. Gecekondu sayısındaki artış ise 196.000'dir.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1968-1972) konut yatırımlarının yüzde 17,9'da tutulacağı, yapım sanayiinin konuttan önce geleceği belirtiliyordu. Oysa daha dördüncü yılda bu oran yüzde 19'a çıkmıştı. Üstelik bu plan döneminde konut maliyetlerinin yüzde 7,18 oranında azaltılacağı varsayılmıştı.

İkinci plan döneminde kamu yatırımlarının tüm konut yatırımları içindeki oranı yüzde 8 dolayında, SSK ve Emlak Kredi Bankası'nın verdiği kredilerin

TABLO II
1968-1972 yılları konut ihtiyacı, üretim ve yatırımı

Yıllar	Kentlerde konut ihtiyacı	Ruhsatlı konut üretimi	Açık	Konut yatırımı (1.000 TL)
1968	141.000	110.260	30.740	3.878.000
1969	174.000	132.066	41.934	4.639.000
1970	184.000	143.000	41.000	5.799.000
1971	194.600	150.360	44.240	6.893.000
1972	205.000	160.810	44.190	7.365.000
Toplam	898.600	696.496	202.104	28.574.000

oranı ise yüzde 10 dolayındadır. Yatırım toplamı 28.5 milyar ise plandaki 20 milyarlık hedefi aşmıştır.

Üçüncü Beş Yıllık Plan'da (1973-1977) da, dargelirlilerin konut sorununa değinilmekte, kamu kesiminin özel kesimle sorumluluğu paylaşmasından söz edilmektedir. Bu dönemde de konut yatırımları yüzde 15,7 olarak sınırlanmasına karşın yüzde 20'yi bulmuştur.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1978-1982) dönemi için ilk üç plandaki "iyi" dilekler yinelenmektedir: "Kentlerde oluşan büyük toprak rantlarını ve kent toprağı üzerindeki spekülasyonu önleyici önlemler geliştirilecektir. Gecekondu bölgelerinde, yol, su, elektrik, kanalizasyon gibi alt yapı ve hizmetler hızlandırılacak vb." Bu dönemde konut yatırımlarının toplam yatırımlar içindeki payı yüzde 20,5 olmuştur.

1983 ve 1984'de iki yıl ara verildikten sonra 1985-89 dönemi için hazırlanan Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın açıklanan "hedefler" bölümünde şöyle deniyor:

"Halen yılda 115.000 ruhsatlı konut inşa edilen konut sektöründe, ruhsatsız konut inşaatı azaltılacak ve plan dönemi sonunda yıllık konut inşaatı 290.000'e çıkacaktır.

"Nüfusu 20.000'in üzerinde şehirli nüfus oranı yüzde 52,1'e, belediyeler kapsamındaki nüfus ise yüzde 63.1'e yükselecektir." *(Milliyet,* 19.6.1984)

Konut koşulları ve bazı veriler

Türkiye'de 1975 sayımına göre genel olarak konutların yüzde 38,4'ünde mutfak, yüzde 32,8'inde tuvalet, yüzde 54,9'unda banyo, yüzde 52,1'inde elektrik, yüzde 43,3'ünde kent suyu bulunmamaktadır.

Türkiye 1000 nüfusa düşen konut üretimi bakımından Avrupa'da en geride bulunuyor. Bu sayı İngiltere'de 5,9, Almanya'da 10,7, Yunanistan'da 8,0, Portekiz'de 4,6, Sovyetler Birliği'nde 9,0 ve Türkiye'de 2,5'dir.

Konut talebi ile gelir dağılımı arasında doğrudan bir ilişki vardır. Türkiye'de gelir dağılımı çok dengesiz durumdadır. Toplam hane halkının ilk yüzde 20'lik dilimi toplam gelirin yüzde 3'ünü alırken, son yüzde 20'lik dilimi toplam gelirin yüzde 60'ını almaktadır. (1968 rakamları)

Toplu konut yaygarası

6 Kasım 1983 seçimleriyle Özal'ın hükümet oluşundan sonra ve 25 Mart yerel seçimlerinden hemen önce, çıkarılan üç yasa var. İlki 2981 sayılı imar affına ilişkin, ikincisi 2982 sayılı konut inşaatını özendirici vergi istisna ve muafiyetlerine ilişkin, üçüncüsü de 2985 sayılı toplu konut fonuna ilişkin yasalardır.

Biraz önce saydığımız 5 yıllık planlarda Özal'ın da uzman, daire başkanı ve DPT müsteşarı olarak imzası bulunduğu halde ve bu planlar konut yatırımlarını verimsiz sayıp, düşük tutmaya çalıştığı halde şimdi bu konut şampiyonluğu da neden?

TABLO III
1973-1977 yılları konut ihtiyacı

Yıllar	Kentlerde konut ihtiyacı	Ruhsatlı konut üretimi
1973	184.000	194.981
1974	202.000	161.047
1975	213.000	181.685
1976	231.000	
1977	231.000	
1977	244.000	
Toplam	1.074.000	

TABLO IV
Yıllara göre inşa edilen konut birimi (daire veya ev) sayısı

Yıllar	Ev	Apartman (dai.)	Toplam	Nüfusu 100 binden çok şehirler	Nüfusu 100 bin ya da 100 binden az şehirler
1978	66.640	170.457	237.097	94.319	142.778
1979	70.275	181.571	251.846	93.679	158.167
1980	56.435	147.554	203.989	73.514	130.475
1981	49.334	95.060	144.394	52.691	91.703
1982	43.074	117.004	160.078	68.672	91.406
1983* *(İlk 8 ay)			102.950	43.306	59.644

TABLO V
Tablo IV'deki sayıların üç büyük şehire göre dağılımı:

	İstanbul	Ankara	İzmir	Toplam
1978	18.603	9.164	7.560	35.327
1979	20.621	8.946	7.553	37.120
1980	21.505	8.881	6.698	37.084
1981	8.433	9.887	7.576	25.896
1982	6.285	9.531	7.140	22.956

TABLO VI
1981 yılında yapılan konutların yüzölçümlerine göre dağılımı

Toplam daire sayısı	49 m²'ye kadar	50m²-74m²	75m²-99m²	100-119m²	120-149m²	150m²'den fazla
118.778	2.465	16.435	45.706	35.295	15.874	3.003

Yanıtı, burjuva gazetelerinden izleyelim:

"Türkiye'yi ziyaret eden Alman parlamenter Özal'ın ekonomik paketini Erhard'ın modeline benzettiler. Alman başbakan serbest rekabet ve liberal ekonomi dönemi içinde, inşaat sektörünü kalkınmanın motoru haline getirdi. Alman parlamenterler Özal'ın ekonomik paketinde inşaatın önemli bir yer tuttuğunu, bu sektörün canlanmasının hem işsizliğe, hem de kalkınmaya bir çare olabileceğini belirtiyorlar." *(Tercüman,* 29.12.1983)

Maliye ve Gümrük Bakanı Vural Arıkan da şöyle diyor:

"İkinci Cihan Savaşı sonrasında, kıta Avrupası'nın, özellikle Batı Almanya'nın ilk teşvik ettiği, özendirdiği, vergi yönünden avantajlar sağladığı alan 'konut' inşaatı olmuştur." *(Milliyet,* 21.3.1984)

"IMF Konut Fonu'nu denetleyecek" haberi üstüne birden mahremiyeti aklına gelen ISO Meclis Başkanı İbrahim Bodur, "IMF'nin Toplu Konut Fonu' nun kullanımı şekline kadar ekonomimize müdahale etmesi doğru değildir. IMF, neredeyse evimize, hatta evimizin içine kadar müdahale edecek, bu suretle mesken mahrumiyetimiz bile kalmayacaktır.

"Oysa bazı ekonomik ve sosyal sorun-

ların halledilmesi konut ve inşaat sektörünü harekete geçirmekle mümkündür. Konut sektörünün canlılık kazanmasının yatırım, istihdam ve üretimi müsbet yönde etkileyeceği bir gerçektir " diyor. *(Hürriyet*, 21.4.1984)

"İnşaat sektörü, 22 temel sektörden girdi satın alıyor ve bunlar için lokomotif görevi görüyor." *(Hürriyet*, 12.7.1984)

Burjuvazinin, konut sorununu çözeceğim yaygarasıyla aslında kendi sorununa bir çare aradığı açık. Çare diye getirdiği Toplu Konut Yasası'nı anlamak için önce inşaat sektörünün genel durumuna ilişkin kısa bir döküm yapalım:

Türkiye'de inşaat sektörü yatırımlarının yüzde 80'ini konut yatırımları oluşturuyor. Konut yatırımlarının yüzde 95'i ise özel kesim eliyle yapılıyor

1981 yılında yapılan 118.778 konuttan 102.648'i özel kesim, 12.874'ü yapı kooperatifleri (ki inşaatı yine özel kesim yapıyor) geri kalanı ise kamu kurum ve kuruluşları (genel bütçeye bağlı veya katma bütçeli daireler, özel idare, belediye, IDT vb.) tarafından yapılmıştır.

1980'den beri inşaat sektöründe durgunluk arttı. İstanbul'da 1980'de 21.500, 1981'de 8.433, 1982'de 6.285 konut üretildi.

Durgunluk olmasına, yani talep olmamasına rağmen yapı malzemeleri fiyatları enflasyondan daha hızlı artıyor. 1982-83 arasında Ticaret Bakanlığı genel fiyat endeksi yüzde 29, yapı malzemeleri endeksi ise yüzde 45 arttı. *(Milliyet*, 31.5.1984)

Bayındırlık Bakanlığı inşaat birim fiyatlarına göre, konutlarda metrekare başına maliyet, kaloriferşizlerde 27.750 TL/m², kaloriferlilerde 31.500 TL/m² olarak belirlendi.

Kentlerde arsa fiyatları her beş yılda bir yüzde 100 artıyor. Arsa maliyetlerinin inşaat toplam maliyetine oranı yüzde 35-50 arasında değişiyor. *(Milliyet*, 20.4.1984)

1984 Mayıs ayında İstanbul'daki 4 kişilik bir ailenin mutfak gideri 43.992 TL oldu. *(Milliyet*, 2.6.1984)

Şimdi bu ön bilgileri aklımızda tutup, toplu konut fonu uygulamasına bakalım.

Toplu konut fonundan yararlanabilecekler şunlar: Toplu konutu yapacak kuruluşlar, müteahhitler, kooperatifler, bireysel kredi için başvuran özel kişiler, kendi arsasına inşaat yapacaklar, bitmiş ve bitmekte olan yeni inşaattan daire alacaklar

Diyelim ki, 4 nüfuslu bir aileyiz, konut sahibi olmak istiyoruz, toplu konut fonu alanı içinde ve 100 metrekarelik bir konut istiyoruz. Şimdi rakamlara bakalım: İnşaat maliyeti: 27.750x100=2.775.000 TL, arsa fiyatı 1.110.000 TL, toplam inşaat bedeli 3.885.000, toplam proje masrafları 65.000, toplam bedel 3.950.000.

Yasaya göre 2.750.000 TL kredi alacağım. Ama önce 800.000 TL alıcı payımı ödemem gerekiyor. Ya da bunun yüzde 25'i olan 200.000 TL'yi peşin bankaya yatırmam gerek. Ama kredi alabilmek için 800.000'i tamamlamak gerekiyor. Yani 800.000 alıcı payı, artı 1.200.000 konut bedeli ile kredi farkı, toplam olarak iki milyon liram olması gerekiyor. Fiyatların başdöndürücü bir hızla yükseldiği, asgari ücretin cüzi olduğu ve emekçinin ancak gündelik yaşayabildiği hatta giderek bunu da yapamadığı bir ülkede yalnızca bu hesap bile ülkenin ne denli fırtınalı sınıf savaşlarına gebe olduğunu gösterir.

SODEP'in programında konut sorunu

SODEP'in programı, ilk bakışta, Türkiye'deki diğer burjuva partilerinden farklı öneriler ve çözümlemeler yapıyormuş gibi bir hava veriyor. "Yerleşme düzeni politikaları" başlığı altında bir bölümde konuttan ayrı olarak bir de kentleşme diye bir bölüm var. Bu bölümde SODEP diğer partilerden "farkı"nı koyarak sorunun kendi ölçüsünde nedenlerine değinmiş.

"Sanayileşme ve tarımda modernleşme yönünde atılan her adım beraberinde kentleşmeyi de getirmektedir. Nitekim son 35 yılda Türkiye'de önemli ölçüde kentleşme olmuştur. Parti bu kentlerdeki gecekonduların yaygınlığına, kentsel alt yapının yetersizliklerine bakarak kentleşmeye karşı çıkmanın yüzeysel bir tutum olduğuna inanır. Bunlar ve benzeri sorunlar altında kentleşmeyi görmek yanıltıcıdır.

"...Asıl neden, kalkınmanın yeterince gerçekleştirilememesinden kaynaklanmaktadır."

Daha önceki bölümlerde de görmüştük ki esas neden kalkınmanın yeterince olmaması değildir. Tam tersine, kapitalizm geliştikçe, SODEP'in deyimiyle kalkınma hızlandıkça bu sorunlar da artacaktır. Çünkü kapitalizm altında gelişme sürekli olarak bu sorunları yeniden ve daha derinden üretir.

SODEP'in bu konuda önemli gördüğü bir nokta daha var ki oldukça üstü kapalı formüle edilmiş.

"... kentleşmenin, yerleşmeler kademesinin ilkelerine göre dengeli dağılımını öngörür. Bu tür bir kentleşmenin gerçekleştirilmesi aynı zamanda ulusal bütünleşmenin bir aracı bilir."

SODEP, emekçilerden yana görünmekle işlevli burjuva partisi olduğundan su katılmamış burjuva görüşleri, "dengeli dağılım" ve "ulusal bütünleşme" gibi sinsi ifadeler altında programına koyuyor. Gelin bu utangaç ifadelerin ne anlama geldiğini emekçiye hoş görünmek derdinde olmayan bir başka burjuva metinden okuyalım:

"Sağlıksız şehirleşmenin, milli bütünlüğümüzü zedeleyen birçok problemin doğmasına sebebiyet verdiğini belirtmek mümkündür. Göç neticesi meydana gelen gecekondulaşma, belli siyasi hareket tarafından alt kültür gurubu oluşturularak kültür çatışmalarına zemin hazırlamak suretiyle kullanılmıştır. Hatta gecekondu bölgeleri bile kendi içinde hemşehri muhitlerinin oluşmasıyla parçalanmış, adeta birbirinden bağımsız ve alakasız bölgeler doğmuştur. Yani, şehir içinde bir kapalı kutuyu andıran gecekondu bölgelerinde de kapalı kutular, bölgeler oluşmuştur. Böylece açık bir toplumun göstergesini teşkil eden şehirlerimiz, birbirinden ayrı bölgelere bölünerek ters bir gelişim göstermiştir.

"Sağlıksız şehirleşmenin yolaçtığı çevre ve münasebet problemlerinin çözüme kavuşturulması, tabakalararası ayrımların törpülenerek millet olma şuurunun güçlendirilmesi gibi hususların, milli bütünlüğümüzle alakalı olduğu düşünülerek, toplu mesken yerleşim alanlarında da gözönünde tutulması gerekmektedir.

"İşçi, memur, esnaf gibi ihtiyaç sahibi guruplar için ayrı ayrı bölgeler yerine, hepsini içine alabilecek toplu mesken yerleşim bölgelerinin teşkili gereklidir. Belirli mesken guruplarının işçi, memur, esnaf evleri veya mahalleleri şeklinde tanzimi, milli bütünlük açısından mahzurlu neticeler doğurabilecektir.

"Sosyal tabakaların, mekân boyutunda birarada bulunmasıyla sosyal mobilite imkanları artar ve bu yolla sosyal bütünleşme topluma yayılır.

"Bu bakımlardan toplu mesken alanları, değişik sosyal tabakaları içine alan bir çevre olarak düzenlenmelidir ki, Adam Smith'in 'Aynı meşgaleyi paylaşan kişiler ender olarak biraraya gelirler ve bu toplantılarda konuşmalar, toplum aleyhine fesatlıklar düzenlemekle sonuçlanır' yolundaki tesbitine paralel olarak bu bölgeler topluma ve birbirlerine kapalı tabakaların yerleşme yerlerini teşkil etmesin." *(Tercüman*, 11.3.1984, Oktay Vural)

Birşey eklemeye gerek yok. SODEP'in dilinin altındaki bakla, demek istediği, herhalde Oktay Vural'dan daha açık ifade edilemezdi.

Gerçekte her alanda olduğu gibi konut sorununa ilişkin olarak da burjuvazinin sağı solu özde aynı şeyleri değişik kılıflar altında öne sürüyor.

8. ÖZVERİ TAARRUZU

Hazırlık bugünden yapılmazsa yarın geç olur

Fransa Türkiyeli İşçiler Birliği (FİB), 8. Özveri Taarruzu'nun başarısı için yoğun olarak çalışıyor. Çıkardığı bir bildiriyle taarruzu duyuran, işçileri ve emekçileri kollektif özveriye çağıran FİB, bildiride şunları yazıyor:

"Özveri taarruzu devrim için savaşanların sınırsız ve gönüllü özveri yarışıdır...

"İşçiler, emekçiler,

"Eğer biz bugünden, Türkiye devriminin omuzlarımıza yüklediği ağır ve onurlu sorumlulukları yerine getirmeye hazırlanmazsak yarın çok geç olacaktır.

"İşte bunun için, komünistler ve biz ileri işçiler burjuvazi için özveriye hayır, burjuva düzenini devrim yoluyla yıkmak, sosyalizmi kurmak için yığınların bilincine, gönüllü özverisine ve devrimci enerjisine dayanan geleneksel özveri taarruzuna evet diyoruz.

"İşçiler, emekçiler,

"Bu devrimci özveri kavgasına siz de katılın, bağışta bulunun."

Laknes'te başarıyla biten bir grev kavgasının ardından özveri taarruzu için çalışmalarına daha da coşkuyla başlayan FIB, bildiride, taarruz boyunca örgüt binasında yapılacak seminerleri ve film gösterilerini de duyuruyor. Gösterilecek filmler arasında Yılmaz Güney'in filmleri de var.

Yığınları örgütleyecek, onlara güvenecek ve onların özverisine dayanacağız.

Özverinin büyük gücü

Bu sene yaz taarruzumuz 8. Özveri Taarruzu adıyla, partimizin kuruluş günü olan 10 Eylül' de başladı.

Bu yılki taarruz diğerlerinden farklı bir ortamda, ülkede faşizmin çözülmüş, yığınların psikolojisinin gerçekten bir değişme içinde olduğu ve en önemlisi işçi sınıfımızın yeni sınıf savaşlarına hazırlandığı bir ortamda başladı.

Bu yüzden bütün yoldaşlarımızın bu taarruza girişte ilk hedefi, "partiyi güçlendirelim, onu savaşa hazırlayalım" oldu. Esas önemli olan, öne alınması gereken budur.

Özveri taarruzu genellikle bir sınav, ama bu yılki aynı zamanda özel bir sınav da olacak. Bu sınavı yığınların daha çok içinde vereceğiz. Onları devrime, partiye kazanma, partiyi yeni sınıf savaşlarına hazırlama sınavında başarılı olmak zorundayız. Bu partinin militanları bu sınavın içinde çelikleşecektir. Bu parti bu özveri üstünde yükselecektir. Yoksa işçi sınıfının partisi,yığınların öncüsü olunamaz.

Partimizin düzgün çalışabilmesi için düzenli bir mali kaynak yaratılmalıdır. Bugün kapitalizm koşullarında yaşıyoruz. Ekonomik sıkıntı herşeye yansıyor. Kapitalizmin herşeyi para. Partimiz, elini rahatlattıkça görevlerini daha eksiksiz yerine getirecek, her güçlüğü aşacaktır. Yeter ki partimizin militanları üstlerine düşen görevleri yerine getirsinler.

Komünist patileri, burjuva partileri gibi kapitalist tekellere, devlete yaslanmıyor. Parti, partisi olduğu sınıfa güvenmeli, ona dayanmalıdır. Partinin etkisindeki yığınlar bu benim partim, bu bizim öncümüz diyebilmelidir. Bu özveri taarruzunda herşeyden önce gözümüzü yığınlara çevirmeliyiz. Taarruzun işçi sınıfının kurtuluşu için, devrim ve sosyalizm için gerekliliğini anlatabilmeliyiz. Bugün kapitalist ülkelerde işçi sınıfı, burjuvazi için özveriye zorlanıyor. Aynı özveriyi ama bu defa gönüllü bir biçimde toplumun kurtuluşu için haydi haydi yapacaktır. Şu harç benden, bu tuğla benden diyecektir. Şuna inanmalıyız ki bu sınıf, güvendiği partisi için özveri yapar, ona sahip çıkar.

"Zaten devrimi yapacak yığınlardır" diye söz arasında çok söyleriz. Devrim dünyanın en zor işidir. Devrim aynı zamanda önüne geçilmez bir özveri işidir. Zaten bu özveri, gayret ve bilinçtir ki bütün toplumu harekete geçirir. Önündeki her gücü yıkar. O zaman yoldaşlar, yığınları örgütleyeceğiz, onlara güveneceğiz, onların özverisine dayanacağız.

Tufan Çelikkol, Fransa

Ankara'da taarruz

Değerli Yoldaşlar,

Taarruz kapsamında çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Şu an için yapabileceğimiz, eğitim çalışmamızı hızlandırmayı, çevremizdeki insanlardan ilişkiler yaratabilmeyi, onlarla daha yoğun ilgilenmeyi içeriyor. Sizlere haftada bir mektup yazmayı uygulamaya çalışıyoruz. Ben ise para kazanma yolları bulma konusunda henüz fazla yetenekli değilim.

İlişkiye geçtiğim bir arkadaşın yazdığı mektupların imzası konusunda karışıklık çıktı. İlk mektubunu isimsiz atmış (Sanırım haziran sonlarıydı). Daha sonra bir ya da iki mektup Doğan adıyla atılmış. Arkadaşımız en son mektubunu da Hasan Kıvırcık adıyla attı. Bundan sonra sürekli olarak bu adı kullanacak.

Hepinize selamlar,

Kemal Çağlar, Ankara

D vrimi örm k için ileri

Siyasal bunalımı çözmek, devrimci durumu ortadan kaldırarak burjuvazinin yolunu açabilmek için 12 Eylül 1980'de erki gasbeden faşizm, bugüne kadar toplumda taban yaratamadı. Bununla bağlı olarak burjuvazinin büyük bir kesimini bile memnun edemedi. Yaptığı kendince tek önemli şey, geçici bir süre de olsa devrimci durumu bastırmak oldu.

Gelişiyle birlikte faşizmin vurduğu ilk ve ana alan devrimci örgütler ve demokratik yığın örgütleri oldu. Faşizm tek sesliliği örgütleyebilmek için önce tüm burjuva muhalefeti de ortadan kaldırdı, partileri kapattı. Faşist cunta yasak, baskı ve şiddetin sivri ucunu baş düşmanı işçi sınıfına yöneltti. Türk-İş'in faaliyetlerini durduramadı, onu faşist bir sendika haline getiremedi. Ama Türk-İş'in sınıf sendikası haline gelmesini engellemek için çalışmalarını hukuksal çerçevelerle alabildiğine sınırladı.

Faşist cuntanın katıksız diktatörlüğü 2 yıl dayanabildi. İki yıl sonra toplumun her katmanından, başta işçi sınıfı, emekçi halklar olduğu halde, kendine göre bir ses gelmeye başladı. Öte yandan Avrupa demokratik kamuoyu, yurt dışındaki ilerici devrimci örgütlerin de çalışmalarıyla, kendi hükümetlerini cunta aleyhine tutum almaya zorladı. Faşizm öncelikle Türkiye halklarının basıncıyla "demokrasi" oyununa girdi. Faşist bir devleti öngörmeyen ama gerici olan anayasayı kamuoyuna sunarken düğüm gevşedi. Artık duramazdı. Oyuna devam etmesi gerekiyordu. Ama her hamle onu biraz daha düğümü gevşetmeye götürüyordu. Tek merkezi partiden ödün verip üçe çıkarması, daha sonra yerel seçimlerle yasakladığı partilerin üzerinden yasağı kaldırması ve bugüne kadar gelişen durum düğümün giderek gevşemesini ve çözülmesini getirdi.

Anayasanın onaylanmasıyla başlayan faşist devletin çözülmesi 6 Kasım yerel seçimleriyle hızlanmış, devlet, giderek faşist olmaktan çıkmıştır. Dün silahın kabzasına hakim olan eller bugün titriyor.

Faşist klik iktidar iplerinin elinden kaydığını gördükçe yağlı ipe yaklaştığını hissediyor. Bu da onu bir yandan iktidar iplerine daha sıkı sarılmaya, bir yandan da içine düştüğü ortamdan kendisi için en zararsız çıkış yolu aramaya itiyor. Onu böyle bir ikilemde bırakan tek gerçek yığınların dalgalanan öfkesidir.

Bu ara dönem aynı zamanda yığınları aldatabilmek için her türlü bit pazarının kurulmakta olduğu bir dönemdir. SODEP ve diğerleri bu pazarda cirit atıyor. Bu pazara daha nice küçük burjuva, oportünist akımlar dalacak. TKP-*İşçinin Sesi*, yılmadan, doğru teorisiyle hayatın içerisinde bu pazarı teşhir edecek, yığınları düşmanın üzerine yürütecektir.

Böyle yeni bir dönemde TKP-*İşçinin Sesi* özveri taarruzuna girdi. Taarruz bu yeni dönemde, yığınların kabaran öfkesini demokrasi savaşımıyla örüp burjuvaziyi vurup devirecek güce ulaşmamızı sağlayacak küçük ama önemli bir halkadır.

Bu özveri taarruzunda kadrolar daha güçlü, daha dinamik. Çünkü 8 yıllık bir deneyim, bir alışkanlık var. Farklı bir döneme girmenin getirdiği sorumluluklar, özveri taarruzunda kadrolara, yığınlara nasıl bir bilinçle yaklaşılması gerektiğini gösteriyor.

Bugün savaşımı daha da yükseltme, somut istemlerle devrimi düğüm düğüm örme günüdür.

Aklımız, hünerimiz, zaferimiz partimiz!

Yaşasın özveri taarruzumuz.

Ozan Öncü

Bir kızıl pazar

Yoldaşlar,

Özveri taarruzuna ilk defa katılıyorum.

İlk önce taahhütlerimizi belirledik. Ben de kendim için bir miktar belirledim. Taarruzun ilk haftasında taahhüdümüzü nasıl aşacağımızı konuştuk. Bazı arkadaşlar eşya satacaklar, bazıları ek işler bulacak.

Taarruzun 3. haftasında bir kızıl pazar yaptık. Bir atölyede iş bulduk. Sabah erkenden grevci işçilerin de katılımıyla işe başladık. İş süresince devrim marşları söyledik, şiirler okuduk. Çok coşkulu oldu. İşimiz akşam geç saatlere kadar sürdü. İş bitiminden sonra atölyede taarruz toplantısı yaptık. O günkü çalışmamızdan kazandığımız ücretin büyük bir kısmını grevci arkadaşların taahhüdüne yazdırdık.

Kızıl pazar bize bireyciliğin kollektif özveriyle kırıldığını gösterdi. Özveri taarruzu çok daha fazlasıyla gösterecektir.

Zehra Gümüş, Paris

Bir zamanlar dünya ticaretinin merkezi Akdeniz ülkeleriydi. Buralar adeta dünyanın merkezi idiler. Bu merkez sonraları kuzey ve batı Avrupa'ya kaydı. Uzun yıllar dünyanın tarihini yazan yer, gelişmelerin başını çeken merkez Avrupa oldu.

Avrupa uzun yıllar dünya ekonomisinde hegemon güç oldu. Son yarım yüzyılda kapitalist sistemde hegemonya Avrupa'dan ABD'ye geçti. Bu Avrupa kapitalizmi açısından geri bir adımdı ama yine de, ağırlık merkezi hâlâ Atlantik'teydi. Bugün ise Avrupa Pasifik'ten gelen bir "tehlike" ile karşı karşıyadır ve bu Avrupa için çok daha önemlidir. Çünkü dünyanın ağırlık merkezinin Pasifiğe kayması Avrupa'nın yalnızca merkez olmaktan çıkması değil, aynı zamanda merkezden coğrafi olarak kopması demektir.

İhtiyar Avrupa'da sınıf savaşımının nasıl gelişeceğini zaman gösterecektir ve zaman içinde komünist partilerinin tutumları da sonuçta belirleyici olacaktır.

İhtiyar Avrupa'da neler oluyor

Hasan Komser

Bir zamanlar dünya ticaretinin merkezi Akdeniz ülkeleriydi. Buralar adeta dünyanın merkezi idiler. Bu merkez sonraları kuzey ve batı Avrupa'ya kaydı. Uzun yıllar dünyanın tarihini yazan yer, gelişmelerin başını çeken merkez Avrupa oldu.

Avrupa uzun yıllar dünya ekonomisinde hegemon güç oldu. Son yarım yüzyılda kapitalist sistemde hegemonya Avrupa'dan ABD'ye geçti. Bu Avrupa kapitalizmi açısından geri bir adımdı ama yine de, ağırlık merkezi hâlâ Atlantik'teydi. Bugün ise Avrupa Pasifik'ten gelen bir "tehlike" ile karşı karşıyadır ve bu Avrupa için çok daha önemlidir. Çünkü dünyanın ağırlık merkezinin Pasifiğe kayması Avrupa'nın yalnızca merkez olmaktan çıkması değil, aynı zamanda merkezden coğrafi olarak kopması demektir.

İhtiyar Avrupa'da burjuvazinin sorunları

Avrupa burjuvazisinin has adamları bu "tehlike"yi görüyorlar. Örneğin Fransız Başbakanı Fabiu"yeni bir coğrafya doğuyor" diyor. Avrupa ülkeleri bakanları hemen hemen her hafta Uzak Doğu'ya gidiyorlar. Mayıs ayı başlarında merkezi Paris'te olan Uluslararası Jeopolitik Enstitüsü, 400 profesör ve siyaset adamının katıldığı 3 günlük bir konferans düzenledi. Konu "Pasifiğin meydan okuması ve Batı'nın umutları ve korkuları" idi. Son birkaç aydır kitapçılar, *Asya ilerliyor, Avrupa'ya karşı Japonya, dünyanın yeni merkezi Pasifik, dünyanın yeni ekseni Pasifik* gibi kitaplarla dolup taşıyor.

Avrupa'nın korkusunun ne kadar "haklı" olduğunu 7 Mayıs 1984 tarihli *Newsweek* dergisinden şu alıntı gösteriyor:

"ABD yavaş yavaş geleneksel bağlaşıklarından ve ticaret ortaklarından dönüyor ve dikkatini Pasifik üzerine topluyor. Yıllarca Avrupalı entellektüeller, ABD nüfusunun Batı'ya (ABD'nin Pasifik kıyılarına-İ.S.) akmasına hayranlıkla baktılar. Şimdi, Amerika'nın Pasifik'le ticaretinin Avrupa'yla ticaretini geçtiği konusunda uyarılar yapıyorlar. Can alıcı olan güvenlik konusunda bile Pentagon, acil durumlarda Pasifik' teki güçlerinin otomatik olarak Avrupa'ya kaydırılması demek olan 'swing stratejisi'nden de uzaklaşıyor.

"İstatistik kayıtlara göre Avrupa'nın düşünmesi gereken çok şey var. Kaliforniya'nın da içinde olduğu Pasifik kıyılarının gayrisafi hasılası yılda 2 trilyon dolardır. 1960 yıllarında Avrupa %4 hızla büyürken, Pasifik kıyıları yılda %10 hızla büyüyordu. Bugün Avrupa'nın büyüme hızı %3'ün altına düşerken, Pasifik kıyılarının büyüme hızı %5,5 oldu. Japonya ve yeni gelişen Güney Kore'nin, Tayvan'ın tekstil ürünlerinden bilgisayara kadar değişik endüstri ürünlerinde Avrupa'nın dünya pazarındaki büyük payını Pasifik kıyıları kaptı. ABD ve Sovyetler Pasifik'te, büyük deniz güçleri kurarken, sömürgecilik sonrası Avrupa, Fransız generali Pierre Gallois' in dediği gibi 'askeri anlamda bölgede pratik olarak yok!" (*Newsweek*, 7 Mayıs 1984)

Dünya kapitalizminin merkezinin Pasifiğe doğru kaydığını gösteren başka olgular da var. Örneğin 1970-80 arası ABD'de 19 milyon, Japonya'da 5 milyon iş sahası açılırken, Avrupa'da bu sayı 2 milyon oldu. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun dünyaya mamul ürün ihracatı giderek azalırken, ABD'nin aynı düzeyde kalıyor, Japonya'nın ise artıyor. (*Financal Times*, 13 Aralık 1982)

Bugün üretimde başı çeken alanlar olan elektronik aletler, bioteknoloji, robot üretimi gibi yüksek teknoloji gerektiren dallarda Avrupa, Amerika ve Japonya'nın çok gerisindedir ve fark giderek açılıyor.

1980 dolaylarındaki son krizden emperyalist ülkeler arasında en çok Avrupa ülkeleri etkilendi. Bu etkileri şu veriler gösteriyor: Avrupa kapitalist ülkelerinde, 1981 yılında gayrisafi hasıla %0.3'e düştü, 1982'de ise ancak %0.25 büyüdü. Endüstri üretimi düştü. Örneğin:

Fransa'da bu düşüş, 1980'de %0.4, 1981'de %0.9, 1982'de %1.5'tir.

İngiltere'de bu düşüş 1980'de %9.4, 1981'de %6.3'tür. İngiltere'de endüstri üretimi, 1982'de olduğu yerde durdu.

Almanya'da 1980'de %0.4, 1981'de %0.9, 1982'de %1.5'e düştü.

İşsizlik oranları ise şöyledir:

İşsizlik oranları

	1980	1982
Fransa	%6.3	%8.5
Almanya	%3.4	%7.0
İtalya	%7.6	%9.25
İngiltere	%7.0	%12.25

Kapitalizmin eşitsiz gelişme yasasından dolayı kapitalist hiyerarşi içinde sürekli yer değiştirme oluyor. Herkes itişe kakışa kendine yeni bir yer açmaya, bir üst düzeye çıkmaya çalışıyor. Bu üst düzeye çıkma, dünya üretiminde ve pazarında daha büyük bir paya sahip olmakla belirleniyor. Çeşitli uzlaşmaların ve çelişkilerin, itiş kakışın asıl olarak sürdüğü alan da budur.

Dünya kapitalist ekonomisi artık o kadar içiçe ki hegemon ülkedeki durum, bu ülkenin siyaseti tüm dünyayı etkiliyor. Örneğin Amerikan bütçesindeki büyük açık tüm dünya ekonomisini doğrudan etkiliyor. Amerika'nın bu açığı kapatabilmek için ülke dışından büyük miktarlarda sermayeye gereksinimi var. Bunu sağlayabilmek için faizleri arttırıyor. Bunun Latin Amerika gibi borçlu ülkeler için sonucu açıktır. Avrupa emperyalist ülkeleri için sonucu da, Avrupa'daki sermayenin ABD'ye akması oluyor. Avrupa bu akışı önlemek için bir yandan kendi faizlerini arttırarak, yatırım kredisinin maliyetini yükseltip ekonomik gelişmeyi yavaşlatmış olurken, öte yandan ABD'ye açığın azaltılması yönünde sürekli baskı yapıyor. Amerika'nın krizden çıkmasının itici gücü Avrupa'nın krizden çıkışını güçleştiriyor, hatta Avrupa'yı yeni bir krize itiyor.

ABD ekonomisinin hızlı büyümesi de çelişik etkiler yapıyor. Kötü etkisi şöyle oluyor: Dolar değer kazanıyor. Dolar değer kazandıkça ABD'nin dış ticaretini olumsuz yönde etkiliyor. Bunun üzerine ABD güç durumda olan endüstri dallarını korumak için ithalat kotası koyuyor, yani korumacılığa sapıyor. Örneğin çelik ve oto endüstrisindeki kısıtlamalar. Özellikle çelik kotası Avrupa'yı derinden etkiledi. Tarım ürünleri konusunda da aynı tür bir çatışma sürüp gidiyor. İki taraf da birbirini tarım ürünlerine subvansiyon vererek, korumacılık yapmakla suçluyor.

Korumacılıktan Japonya da payını alıyor. Örneğin Fransa 1978'den beri Japon arabalarının ithalatını, kendi araba üretiminin %3'ü ile kısıtladı. İki yıl önce de Japonya ile ticaret açığından paniğe kapılan Fransa, Japon elektronik aletlerine tek yanlı olarak ambargo koydu. Japonya gümrük duvarlarını ve kotaları aşmak için Avrupa'ya yatırımını arttırdı. Bu hem ticaret açığından doğan anlaşmazlıkları ortadan kaldırıyor hem de dağıtım ve pazarlama masraflarını azaltıyordu. İki yıl önce Fransa'da üretim yapan 5 Japon firması varken bugün bu sayı 20'dir.

Savunma konusunda da sorunlar var. NATO'nun Avrupa üyeleri silah üretiminde daha yakın işbirliği için anlaştılar. Öne sürülen verimlilik, standartlaşma gibi gerekçelerin ardında Amerika ile silah ticaretinde daha avantajlı bir konuma geçmek var. İngiliz hükümeti bile uzay savaşı, teknoloji transferi gibi konularda öteki Avrupa emperyalist ülkeleriyle Reagan' dan daha çok ortak noktası olduğunu söylüyor. (*Financial Times*, 16 Nisan 1984). Avrupa'nın güvenliği konusunda daha fazla söz hakkı için 30 yıl önce kurulan Batı Avrupa Birliği adlı örgütü yeniden canlandırıyorlar.

Sorunun altında yatan şu: Eğer Avrupa daha etkin bir savunma endüstrisi için işbirliğinde anlaşamazsa, ABD yeni nesil bilgisayarlarla kontrol edilen, "akıllı" silah üretiminde öncü olacak ve Avrupa da bu silahları Amerika'dan almak zorunda kalacak. Gerçekte savunma sorununun da altında yatan, Avrupa'nın teknolojik olarak geri kalışıdır. Zincirleme olarak tüm bu sorunların çözümü, Avrupa emperyalist ülkelerini birliğe itiyor.

Almanya Başbakanı Kohl, "Avrupa üzerindeki askeri tehlike kadar dünya siyasetinin, ekonomisinin, çevre sorunlarının kompleks dengesi de Avrupa birliğine alternatif bırakmamıştır" diyor. (*Financial Times*, 10 Mayıs 1984)

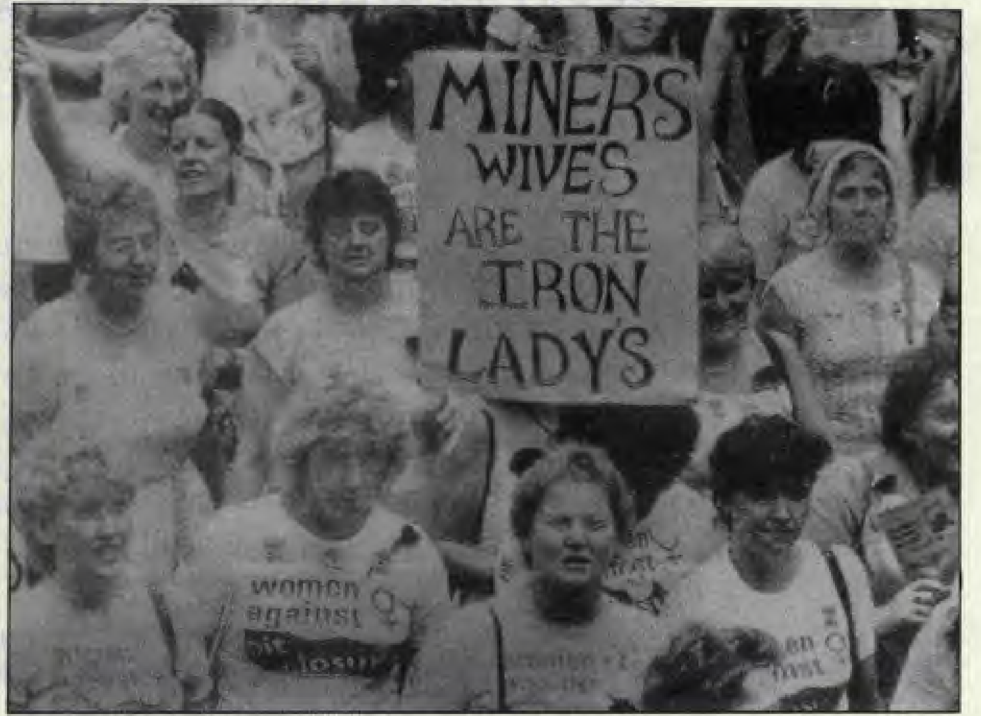
Ortak Pazar Endüstri Komisyonu üyesi Viscount Etienne Dovignon'un sözleri de aynı yönde: "Avrupa sürekli olarak savunmada. Kamuoyunun 10'lara sunacağı uzlaşmaz teşhis şudur: Avrupa çapında birleşik bir çaba olmaksızın Avrupa topluluğu tükenmekle karşı karşıyadır. Avrupa çapında bir strateji temelinde ulusal ekonomilere kamu parasının enjekte edilmesi gerekir. Avrupa topluluğu dünya pazarındaki istemin yükselişini karşılamak için iyi bir konumda değil ve 1978'den beri Avrupa'nın dünya pazarındaki payı sürekli olarak azalıyor."

Fransa'nın yeni Başbakanı Fabius da "Pasifikten gelen meydan okumayı hiçbir ülke tek başına karşılayamaz" diyor. (*Newsweek*, 7 Mayıs 1984)

Avrupa burjuvazisi dünya pazarında gerileyen konumlarını korumak, ABD ve Japonya ile

Fransa'da işçi gösterilerinden bir görüntü

İngiltere'de 32. haftasına giren madenciler grevinden

daha iyi rekabet edebilmek için Avrupa'nın yalnızca yüzeysel olarak birlikte hareket etmesi değil, entegrasyonu konusunda bile hemfikir. Fransa Başbakanı Mitterrand, Mayıs ayında Ortak Pazar'ın siyasal entegrasyonunun hızlandırılması için çağrıda bulundu. Mitterrand'ın "iki hızla" Avrupa birliği (yani istekli ülkelerle daha hızlı, isteksiz olanlarla daha yavaş ya da onların hepten dıştalanması) ve Avrupa bakanlar kurulunda kararların çoğunluk kararıyla alınması önerisi Almanya, Belçika, Hollanda ve Danimarka'dan olumlu yanıt aldı.

Avrupa birliğinde ilk adım 1958'de Ortak Pazar'ın kurulmasıyla atıldı. Ocak 1984'den itibaren Ortak Pazar ülkeleriyle EFTA (Avrupa Hür Ticaret Birliği) ülkeleri arasındaki son gümrük tarifeleri ve endüstri ürünlerin in miktar kısıtlamaları da kaldırıldı. Böylelikle Batı Avrupa'da 300 milyon insanın yaşadığı bir serbest ticaret bölgesi kuruldu. (İspanya'nın Ortak Pazar'a katılmasıyla bu 350 milyon olacak.) Bu dünyadaki en büyük açık ticaret merkezidir. Ortak Pazar ve EFTA ülkelerinin toplamında dünya ticaretinin %38'i gerçekleşiyor. Bu Amerika'nın payının 2,5 katı, Japonya'nın payının ise 6 katıdır. Görüldüğü gibi, kapitalizmin gözlüğünden bakınca Avrupa burjuvazisinin kullanabileceği büyük bir avantajı var. Ancak kapitalizmin çelişkileri bu avantajların kullanılmasına engel oluşturuyor.

Örneğin Ortak Pazar ve EFTA ülkeleri arasında gelişme kaydedilmesi gereken 6 alan saptanıyor. Ama bu alanlar Ortak Pazar'ın kendi içinde anlaşmazlık noktalarıdır. Bunlar şöyle:

1. Standartların uyumlaştırılması
2. Teknik engellerin elenmesi
3. Sınır kolaylıklarının basitleştirilmesi
4. Eşitsiz ticaret uygulamalarının ayıklanması
5. Serbest ticaretle çeliştiği zaman devlet yardımının kontrol edilmesi
6. Hükümet ihalelerinin herkese açık olması. (*Economist*, 14 Nisan 1984).

Bu maddeler bütün bir pazarın yaratılması ve Avrupa çapındaki işleyişleri kolaylaştırmaya yönelik. Ancak tekil ülkelerin, çeşitli tekel guruplarının iç sorunları, iç kaygıları birbirleriyle çelişkileri bütünleşmenin önünde büyük bir engel oluşturuyor.

Örneğin, Ortak tarım siyaseti Ortak Pazar'ın uzun zamandır baş ağrısı olmuştur. Son olarak da, geçtiğimiz aylarda Ortak Pazar, tüm Avrupa çapında süt ürünleri üretimine kısıtlama getirdi. Bu her yerde üreticilerin tepkisiyle karşılandı. Fransa'da 35.000 gösterici polisle çatıştı. Fransa'daki üreticiler süt ürünlerine olan %6'lık kesintiyi imzalayan kişiyi ülkeye "ihanet"le suçladılar. İtalya ve Bavyera'da süt üreticileri Avrupa parlamentosu seçimlerini yığınsal boykotla tehdit ettiler. Geniş çapta protestolar, İngiltere, Fransa ve Almanya'da üretimdeki kesintiden doğan zararı sindirmek için yardım programları yapmaya zorladı. Bu kez de ülkeler arası sorun çıktı. Almanya tarım ürünlerinden alınan %14'lük vergiyi %5'e düşürdü. İngiltere ve Komisyon bunu tek taraflı subvansiyon diye nitelendirerek buna karşı çıktılar

Avrupa burjuvazisi birliğin gerekliliğinde anlaşıyor ama herkes de bu birliklerden en kârlı çıkmak istiyor. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu ne koparabilirsek kârdır diye görüyor. Öte yandan çeşitli anlaşmalar yapılıyor, sonra çeşitli gerekçelerle anlaşmaları kendileri bozuyor, deyim yerindeyse birbirlerini kazıklamaya bakıyorlar. Örneğin Fransa İngiliz koyun eti ithaline sıkı kontrol koyduğunu açıklıyor. Gerekçe de analizlere göre yağlarda normalden fazla haşarat ilacı olması. Avrupa burjuvazisinin ülke içindeki kaygılarından doğan kısa erimli çıkarları, uzun erimli çıkarlarıyla çelişiyor. Bunun en büyük nedeni, Avrupa burjuvazisinin en büyük sorunu, kendi evinde krizin yükünü yüklenmek istemeyen, deneyimli ve örgütlü bir işçi sınıfının oluşudur.

İşçi sınıfının savaşımı

Avrupa'nın buraya dek aktarmaya çalıştığımız sorunları kuşkusuz Avrupa'nın siyasal ortamını, sınıf savaşımını da etkiliyor. Avrupa'da siyasal ortam gittikçe kızışıyor. Avrupa parlamentosu seçimlerinde iktidardaki tüm partiler oy kaybettiler. 2 Temmuz tarihli *Time* dergisi "Avrupa siyasetinde kutuplaşma arttı" diye haber veriyor. Kapitalizm krizin yükünü halka yükledikçe saflar belirginleşiyor. Ekonomik savaşımdan başlayarak sınıf savaşımı kızışıyor. Almanya'da 35 saatlik iş haftası savaşımı, İngiltere'de maden ocaklarının kapatılmasına karşı maden işçileri grevi, Fransa'da çelik işçilerinin protesto gösterileri, oto endüstrisindeki işgaller son sıralarda en öne çıkan yığınsal gösteriler oldu.

İşçi sınıfının devrimci bir öncülükten yoksun olan savaşımı, ya işçi aristokratlarının ya da sosyalist görünümlü burjuvaların, komünist görünümlü burjuva kuyrukçularının elinde güdükleştiriliyor. Böylece burjuvazi bir taşla iki kuş vuruyor. Hem sol, komünistler halkın gözünden düşüyor, hem de burjuvazi zaman kazanıyor.

Geleneksel olarak solun güçlü olduğu Güney Avrupa'da krizin yükünü halka yükletme görevini sosyalist partiler üstlendi. Bu partiler kapitalizmin üzerlerine yüklediği görevi, işçilerin sempatilerinden yararlanarak sağ partilerden daha başarılı uyguluyorlar. Örneğin Fransız Sosyalist Partisi ile ilgili 28 Temmuz tarihli *Economist* dergisinde şöyle deniliyor:

> "Muhalefet Mitterrand'ın Amerikancı dış politikasında saldıracak fazla birşey bulamadı. Hatta UDF' nin bazı önde gelen üyeleri Mitterrand'ın Sovyetler'e karşı çok katı tavır aldığını düşünüyorlar. Ekonomik siyaset için de aynı şey geçerli. Mitterrand'ın normal olarak sağ partilerle özdeşleşen ekonomik siyasetinden dolayı muhalefet önümüzdeki bütçeye inandırıcı bir saldırı yapabilmek için epey zorlanacak."

Güney Avrupa'daki sosyalist partiler sağdan da sağ oldular.

Buralardaki komünist partilere gelince. Fransa'da Komünist Partisi yakın bir zamana kadar, hem hükümet içindeydi, hem de hükümeti eleştiriyordu. Tam da komünistler hükümetin kemer sıkma siyasetine karşı konuşmaya başladıkları bir sırada, Mitterrand güven oylamasına gidince, hükümete güven oyu verdiler. Talbot işgalleri sırasında hükümetin tavrını destеklediler. Daha sonra, çok açık düşünce, çelik işçilerinin protestolarında ve Citroen'de 6000 işçinin işten çıkarılmasına karşı grevlerde işçilerin yanında yer almak zorunda kaldılar ama bu kez de, bununla aynı sırada hükümete güven oyu verdiler.

Yılbaşında büyük sayıda işten çıkarmaların olacağı açıklandığı halde, sendikalar birkaç gösteriden başka birşey yapmadı. En çok işten çıkarmanın olacağı, çelik, kömür ve gemi yapımında grev bile olmadı. Bu durum FKP'nin tavrıyla doğrudan bağlıdır ve son Avrupa seçimleri FKP'nin popüleritesinin nerede olduğunun bir göstergesi oldu.

İspanya'da da sosyalist hükümet kemer sıkma önlemleri uyguluyor. Hükümet ücret artışlarına 1983'de %8, 1984'de %6,5'luk bir tavan koydu. Sosyalist sendikalar %8'lik bir artışı kabul edeceklerini söylerken, komünistlerin yönetimde olduğu İspanya İşçi Komisyonu %10 istiyor. Bu komünistlerle sosyalistler arasında olmayan farkı iyi açıklıyor.

Nitekim İspanya Komünist Partisi'nin oy oranı da sürekli düşüyor. Hatta partinin faşizm döneminden daha zayıf olduğu söyleniyor. İKP'nın oy oranı yüzde 11'den geçen Ekim'deki genel seçimlerde yüzde 4'e düştü. Üye sayısı da 6 yılda 240 binden 80 bine azaldı.

İtalya ve Portekiz'de de sosyalist partiler başta ama yine kemer sıkma siyaseti uygulanıyor. Burada komünist partileri, bu siyasete muhalefetin meyvelerini topluyor. Ama, Nisan 1974 Devrimi'nde yüzbinleri kızıl bayraklarla sokağa dökebilen Portekiz Komünist Partisi bugün ancak çok daha az insanı, o da açlığı temsil eden siyah bayraklarla sokağa çıkarabiliyor. Portekiz halkının çıkarlarını sonuna kadar, burjuva devletini yıkmaya kadar götüremeyen partinin en acı örneğini yaşatıyor. PKP, sosyalist hükümetin halka ters düşen siyasetine muhalefet ederek, yitirdiği etkinliği yeniden kazanmaya çalışıyor. Nitekim partinin üye sayısı 1976'da 115 binden, şimdi 200 bine çıktı. Parlamentoda 41 üyesi var.

İtalyan Komünist Partisi, dolu dizgin bir muhalefetle son zamanlarda etkinliğini yeniden arttırdı. Son Avrupa Parlamentosu seçimlerinde en yüksek oy alan parti o oldu. Ancak, kapitalizmin yıkılmasını hedefleyip halka bunun gerekliliğini göstermezse alacağı daha yüksek oy oranı bile halkın çilesini çözemeyecektir.

Güney Avrupa'daki sosyalist hükümetler deneyi, bir şeyi çok açık gösterdi: Kapitalizmin yıkılmasını savunmayan, ama halktan yana görünen hiçbir program gerçekçi değildir. Böyle programlar kapitalizm sınırları içine hapsoldukları için, başa geldiklerinde bunların nasıl halka karşı döndüklerini Güney Avrupa'da çok iyi gördük.

Avrupa'da sınıf savaşımının kızışma eğilimi gözle görülmektedir. Sosyalist hükümetler muhafazakar hükümetlerle aynı ekonomik siyaseti izleyerek, emekçi yığınların sempatisini yitiriyorlar. Bu durumda komünistçe davranırlarsa komünistlerin doldurabilecekleri bir boşluk doğuyor.

Bunu burjuvazi de görüp çeşitli önlemler alıyor. Bu önlemlerin başında, demokratik hakların budanması geliyor. Birçok ülkede sendikaları zayıflatıcı, destek grevlerini, güvenlik gerekçesiyle bazı dallarda sendikalaşmayı yasaklayıcı yasalar çıkarılıyor. Feodalizm zamanından beri kıyıda kalmış bazı ölü yasalar canlandırılmaya çalışılıyor. Telefon dinleme, özel mektupları açma gibi işlemler yasallaştırılıyor.

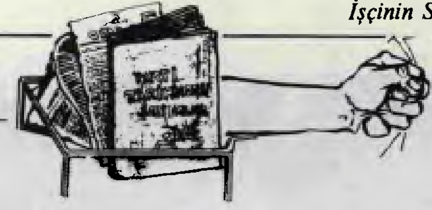
Komünist Partileri komünist partileri olursa, bu kısıtlamalar savaşıma engel değil, tam tersine devrime, sosyalizme bağlanan dolu dizgin bir demokrasi savaşımının birer odağı olurlar. İhtiyar Avrupa'da sınıf savaşımının nasıl gelişeceğini zaman gösterecektir ve zaman içinde komünist partilerinin tutumları da sonuçta belirleyici olacaktır.

Yürükoğlu yoldaşımızın *Faşizmin Çözülüşü* kitabında söylediği şu sözler Avrupa komünist partileri açısından da son derece önemlidir.

> "Katıksız, komünist ideoloji ile örgütlenmiş bir öncü parti yaratma ile yığınlarla kaynaşma, hele de barışçıl dönemlerde ve gericilik dönemlerinde kolaylıkla biraraya getirilebilen iki uç değildir. Soyut düşüncede böyle bir sorun yok. Tam tersine bu iki uç da, bir öteki olmadan gerçek anlamını kazanamaz. Yığınları kazanmayan bir parti neyin öncüsü olur? Ya da öncü parti olmadıktan sonra yığınları kazanmak neye yarar?" *(agy*, s.105)

Avrupa'da komünist partilerinin "sonuç belirleyici" olacak tutumları da, bu birleştirilmesi güç "iki ucu" başarıyla birleştirebilmelerinden geçiyor.

PARTİ TARİHİNDEN SAYFALAR

Geçen sayımızda bir bölümünü yayınladığımız *Kızıl İstanbul*'un 37. sayısında yer alan yazıların geri kalanını veriyoruz. Bu yazılardan "İsmet'in Moskova Seyahati" başlıklı yazı menşeviklerin bugünkü tezleri açısından ders verici niteliktedir. O zamanlar hiçbir askeri pakta dahil olmayan "bağımsız Türkiye"nin Sovyetler Birliği'yle kurduğu "dostça ilişkiler"in işçi sınıfımıza bir "devrim armağan etmeyeceği" yazıda çok güzel konuyor. Anadolu devriminin herşeyden önce Türkiye işçi sınıfının ve emekçi halkının eseri olacağını söylediğimiz için bize "anti-Sovyetik" diyenler bakalım bu belgeye nasıl bir sıfat yakıştıracaklar.

KIZIL İSTANBUL

BÜTÜN MEMLEKETLERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİNİZ!.
...KOMÜNİST FIRKASI SENİN FIRKANDIR: ONA AZA OL! YOLDAŞ, HAPİSANEDEKİ ARKADAŞLARIMIZA YARDIM EDELİM!..

No:37 **KIZIL İSTANBUL** FİATI: 100 PARADIR

On beş günde bir çıkar

İsmet'in Moskova seyahatı

İsmetin Moskova seyahatı birçok .... şayialara meydan verdi. Emperyalizmin ajanı olan bazı gazeteler İsmetin bu seyahatı neticesinde Türkiyede de sovyetler rejiminin ilan edileceği şeklinde propagandaya giriştiler. Hatta memleket dahilinde, kitleler arasında bile bu kabil şayialar yer buldu ve çalkalandı.

Tabiiki, bütün bu harici propaganda ve kitle arasındaki şayialar doğru olamazdı. Netekim, kemalist burjuva matbuatı, bizden evvel, bunları tekzip ettiler. Ve başta MİLLİYET gazetesi olmak üzere hemen hepsi Moskova seyahatinin iki memleketin dahili nizamile hiç alakası olmadığını haykırdılar.

Hakikat ta bu merkezde idi. Bunu anlamak içinse İsmet hükümetinin Halkçı Fırkasının ve umumiyetle Türkiye Cumhuriyetinin sınıfi mahiyetini kavramak kafidir.

Türkiye Cumhuriyeti, amele sınıfını ve diğer emekçi kitlelerin istismarı ve bu istismarın devamı esasına müstenit olan patronların, tüccarların, köy zenginlerinin menfaatini koruyucu bir devlettir.

İsmet te bu burjuva devletinin hükümet reisidir. Türkiye burjuvazisi, İsmetin başında bulunduğu bu devlet vasıtasile emekçi kitlelerin iktisaden istismarını idame için siyaseten onlar üzerinde tahakküm eder. Ve bu tahakküm o derece şittetlidir ki emekçi kitleler nefes alamayacak bir vaziyette bulunuyorlar.

Halbuki sovyetler rejiminde vaziyet bunun tamamen aksidir ve aksi olacaktır. Zira, sovyetler rejimi emekçi kitlelerin iktisaden hakimiyeti ve siyaseten eski istismarcıları olan burjuvazi üzerindeki kuvvetli tazyikleri demektir. Ve böyle bir sovyet rejiminin Türkiyede tatbik edilmesi ancak, eski çarlık Rusyasında olduğu gibi, başında amele sınıfının ve Komünist Fırkasının bulunduğu geniş emekçi kitlelerin yapacağı ihtilalle kabil olacaktır.

Ancak bu ihtilal eski istismarcı varlıklı sınıfları her türlü hak ve hukukundan mahrum edecek, onların bütün mal ve mülklerini cebren müsadere ederek emekçi kitlelerin müşterek mülkiyetine verecektir. Devlet te bir proletarya veya amele-köylü devleti olacaktır.

Burjuvazinin mümessili ve onun devlet reisi olan İsmetten bunu beklemek son derece saflık olur.

Emperyalizmin .... olan gazeteler bu ciheti pekala bilirler. Fakat, onların bu şekli propagandalardan maksatları bilhassa son .....

Tütün depolarındaki amelelerin vaziyeti

İstanbul tütün depolarında ancak bir kuru ekmeğe çalıştırılan zavallı amelelere karşı burjuvazinin yaptığı haksızlıklar ve işkenceler artık tehammül edilemeyecek saymakla bitmez tükenmez bir hal almaktadır. Mesela: tütün depolarının bir şubesinde geçen bir hadise bunu çok açık gösteriyor:

Buradaki işçiler dokuz buçuk saat çalışırken birdenbire bir emir geliyor. *On buçuk saat çalışacaksınız! Çalışmıyana iş yoktur!*

Zavallı işçiler ne yapsınlar? Başlarında burjuvazinin kemik yalayıcıları olan eksper ve müdüre müracaat ederek on buçuk saat işin pek fazla olduğundan bunun daha biraz indirilmesini reca ediyorlar. Fakat hiç bir faide vermiyor. Bunun üzerine düşünüyorlar. Yedikleri zeytin ve kuru ekmek ile nikotini fazla olan tütün işinde on buçuk saat çalışmağa tahammül edilemez. 500 kişiye bir tek küflü meşrapadan terkos suyu içirttikleri deponun gayrisıhhı olduğunu, on buçuk saatta depo pencerelerinden hiç bir tanesinin açılmadığını, baş ve karın ağrılarından geceleri uyku uyuyamadıklarını Mübeyyin 500 imzalı bir istida ile resmi makamlara müracaat ediyorlar. Ve bu makamlardan aldıkları cevap yalnız yaldızlı birkaç kelimeden ibaret olup hiçbir faide vermiyor.

Ve bu beşyüz amele, istidalarının takibi için aralarından beş altı arkadaşı murahhas olarak gönderiyorlar. Fakat burjuvazinin uşağı olan depo müdürü murahhas olarak giden arkadaşları portakal kabuğu gibi dışarı atıyor. Hülasa bütün yaptıkları müracaatlar hiç bir semere vermiyor.

Tütüncü arkadaşlardan dinlediğim bu vaka bize tekrar bir hakikatı anlatıyor: Burjuvazi, öyle istida ile, kırtasiyecilikle, yalvarmakla haklarımızı vermez. Biz onlardan haklarımızı ancak şu suretle alacağız:

Biz bütün işçiler elele verip teşkilat kurup ve bizi ezen, hakları gaspeden namussuz burjuvaziye karşı şittetle mücadeleye girişmekle.

Ve bunu da bilmeliyiz ki, bütün bu haksızlıkları ve yapılan işkenceleri kökünden silip süpürmek için çalışan ve emekçi sınıfını kurtarmak için uğraşan KOMÜNİST ENTERNASYONALİnin şubesi TÜRKİYE KOMÜNİST FIRKASIDIR.

YAŞASIN TÜRKİYE KOMÜNİST FIRKASI!

TURGUT

....

SON TEVKİFLER (mabat)

menfaati ve mücadelesi uğuruna içerde yatan arkadaşlarımıza yardım etmek lazımdır. Aramızda onlar için para toplıyalım, ve bu yardım işile muntazaman meşgul olan bir yardım teşekülü vücuda getirelim. Bu iş maddeten ve manen hapisteki arkadaşlarımızla olan tesanüdümüzü gösterdiği gibi mücadelemizin de devam ettiğini bildiren bir hareket olacaktır.

YAŞASIN TÜTÜNCÜLERİN İŞ VE EKMEK MÜCADELESİ.

TÜTÜNCÜ

Ayniye Ambarındaki Grev

Seksen kuruş gibi cüzi bir gündelikle çalışan ve bunun da yüzde kırkını hükumet vergilerine veren Ayniye ambarının üç yüzü mütecaviz tütün amelesi bir sadaka mesabesindeki bu ücretle nikotinli depoların ağır şeraitnde çalışmıya tahammül edemiyerek ve haklarının Halk Fırkası ve hükumet gibi burjuva makamlarına müracaatla alınamıyacağını birçok tecrübelerle anlamış olduklarından amelenin en doğru mücadele silahı olan greve müracaat ediyorlar.

Elbirliği ile grev kırıcıları içeri sokmamak için yaptıkları cesurane mücadele neticesinde patronun kafasını eğmeğe muvaffak oluyorlar.

Gündelikler on kuruş artıyor, Semere küçükte olsa amele muvaffak olmuştur.

Bu vaka diğer depolardaki ve fabrikalardaki amele arkadaşlara şu dersleri veriyor:

1. Halk Fırkasına ve onun hükumetine müracaatla haklarımızı alamayız.

2. Amele sınıfı birleştikçe onun hareketini hiçbir kuvvet kıramaz.

3. Grev, zamanında ilan edilir ve grev kırıcılarla cesurane mücadele yapılırsa muvaffak olunur.

Amele sınıfı kendi haklarını ancak kendi kol kuvvetile ve birleşerek alır.

Ona beylerden paşalardan hayır yoktur.

Onun birliği karşısında her türlü kuvvetler kırılır.

Netekim bu grevde polisin canavarca mücadelesine rağmen grevciler kazandı.

YAŞASIN GREVCİ AMELE!

KAHROLSUN PATRONLAR VE ONLARIN HALK FIRKASI!

TAHİR

TARİH SINIFLARIN MÜCADELESİDİR

BİR KOMÜNİST İNKILABI FİKRİLE HAKİM SINIFLAR TİTRESİN!

PROLETERLERİN ZİNCİRLERİNDEN BAŞKA KAYBEDECEK BİRŞEYLERİ YOKTUR

Karl MARX

Kızıl İstanbul Gazetesine Tütüncü Kadınların Şikayeti İşten çıkarılmanın yeni bir usulu

Biz Ahır KAPI tütün inhisarında ağır şartlar altında çalışan otuz amele kadın işten atılmak için fabrika müdürünün alçakça yaptığı bir hileye maruz kaldık.

Bundan bir müddet evvel fabrika müdürü tarafından Çapadan kadın işçi istenildiği ve bizi oraya göndermek mecburiyetinde olduğu söyleniyor.

Hesabımızı keserek bizi oraya gönderiyorlar.

Burada bir kısmımız işe alınıyoruz, diğer kısmımıza fazla iş olmadığı söyleniyor ve tekrar çalıştığımız depoya müracaat ettiğimiz zaman hesabımızın kesildiği ve kadın işçiye ihtiyaç olmadığı söylenerek kapı dışarı ediliyoruz ve çocuk çocuğumuzla aç ve perişan bir vaziyette kalıyoruz.

Bu vaziyet karşısında ne yapalım? KIZIL İSTANBUL gazetesinden soruyoruz...........

işsiz GÜLSÜM

CEVAP

Arkadaşlar!

Bu yapılan hareket bize gösteriyor ki amele sınıfının günden güne artan galeyanı patronları, burjuvaziyi ve onun Halk Fırkasını kokutuyor, fabrikadan işçi çıkarabilmek için muhtelif hilelere müracaata mecbur kılıyor.

Bu sınıf düşmanlarımızla daha iyi mücadele edebilmek için TEŞKİLATLANMAMIZ lazımdır.

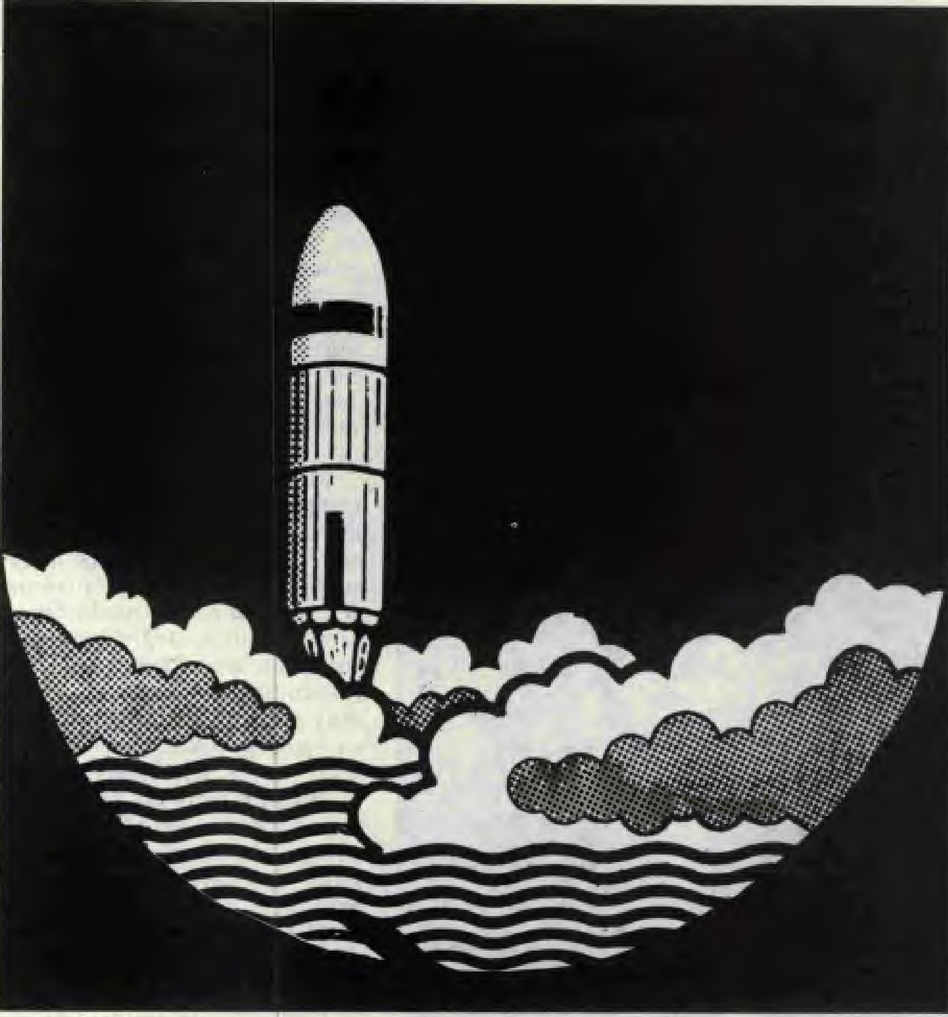
Bu gibi haksızlıklar karşısında yüzlerce ameleyi peşimizden sürüklemek, arkadaşlarımızın işe alınması için icap ederse grev yapmak. Bunun için de yegane yol proletaryanın ve fakir halkın menfaatleri uğrunda bariz bir surette mücadele eden TÜRKİYE KOMÜNİST FIRKASI ETRAFINDA TOPLANMAKtır.

FIRKA bütün mücadelelerinizde size rehper olacaktır.

KAHROLSUN HALK FIRKASININ KADINLAR BİRLİĞİ

KAHROLSUN UCUZ KADIN EMEĞİNİN İSTİSMARI

YAŞASIN ERKEK VE KADIN AMELENİN MÜTTEHİT SINIF MÜCADELESİ

Kadınlar Greenham Common'da milyonlarca insanın yaşamını tehdit eden Amerikan nükleer başlıklı füzelerin yerleştirildiği askeri üssün çevresinde iki seneyi aşkın bir süredir kahramanca direniyorlar.

Düşünen ve savaşan kadınlar

İki türlü düşünen kadın vardır. Birincisi eş dostu attığı şenşakrak kahkahalarla veya anlamlı susuşlarıyla en çok da edindiği son moda düşünce tarzlarıyla etkilemeye çalışan kadınlardır. Bu aslında görüldüğünden çok daha zor bir olaydır. Çünkü moda bu, birden değişir. Örneğin ortalıkta modaya uygun amatör bir budist olarak dolaşıp dünya zevkleriyle ilgili olmadığınızdan bahsederken, bir bakmışsınız diskoteklere gitme akımı ortalığı sarmış. Siz diskocu olayım derken de yine başka bir moda gelmiş! Bu yüzden düşünce mekanizmanızın çekirge gibi zıpırdak olması lazım ki hiç bozuntuya vermeden, zıp zıp bir daldan diğerine atlayabilesiniz.

İkinci tür düşünen kadınlar için ise düşünmek yaşamın doğal bir parçasıdır ve onlar kendilerini ilgi çekici yapmak için değil, bütün dünyayı, yaşamı anlamak ve güzel, anlamlı kılmak için düşünürler. Düşünerek, öğrenerek edindikleri ve doğru bildikleri inançlarını en zor koşullarda bile bırakmazlar ve her zaman onlar için özveride bulunurlar.

Greenham Common'da, milyonlarca insanın yaşamını tehdit eden Amerikan nükleer başlıklı füzelerinin yerleştirildiği askeri üssün çevresinde iki seneyi aşkın bir süredir, bütün zor koşullara ve polis baskısına rağmen, yaz kış demeden kamp yapan kadınlar da işte bu ikinci türden düşünen kadınlar.

Eylül ayında NATO Almanya'da bir askeri tatbikat düzenledi. Avrupa ülkelerinin nükleer silahlanmaya karşı olan barış örgütleri de bu tarihlerde NATO'yu protesto eylemleri düzenlediler. İngiltere'de Greenham Common'da 20-30 Eylül tarihlerinde barış festivali yapılacağı ilan edildi. İngiltere'nin çeşitli bölgelerinden ve diğer ülkelerden binlerce kadın, çadırlarını ve uyku tulumlarını alıp Greenham'a kamp yapmaya gittiler. Orada aylardır kamp yapmakta olan kadın yoldaşlarla hemen kaynaşıp, bütün yaşamı kökünden kazıyacak olan nükleer bombalara ve onları başlarına bela eden Amerikan ve NATO ülkelerinin hükümetlerine karşı bir protesto eylemi ortaya koydular.

Festivalin başlamasından önce eylemin İngiliz toplumu üzerinde yaratacağı etkiden korkup endişeye kapılan hükümet, festivale birkaç gün kala, askeri kampın çevresinde kamp yapmanın kesinlikle yasalara aykırı olduğunu ve kurulan çadırların derhal polis tarafından söküleceğini açıkladı. Ama bu tehditi kimse ciddiye almadı. Binlerce kadın Greenham'a geldi. Birçok örgüt ile sendika bu eylemi desteklediklerini açıkladı. Hatta bazı İşçi Partili belediyeler kendilerine bağlı olarak çalışan kadın memurlarına festivale katılabilmeleri için festival süresince on günlük izin verdiler.

Üssün içinde askeri, dışında da polis devriyelerin sayısı arttırıldı. Bu da etkilemedi kadınları. Yine diledikleri yaptılar gösterilerini. Hatta bir gece üssün tel örgülerini kesip içeri bile girdiler ve kameralarıyla bu eylemin filmini çektiler, ertesi gün televizyonun haber programında bu film gösterildi. Üssü çevreleyen tel örgüleri rengarenk boyayıp üzerine sloganlar yazdılar. Ve sabahın erken saatlerinde üssün giriş kapılarına giden yolların üzerine oturma eylemi düzenleyip, oraya çalışmak için giden askeri görevlilerin içeri girişlerini bir müddet engellediler. Atlı polisler yerde kolkola girip kenetlenmiş olarak oturan kadınların üzerine atlarını sürdüler ama kadınlar kımıldamayınca kadınları ezip geçemediler. Bazı kadınlar çocuklarını da getirmişlerdi.

Bu festivaldeki renkli olaylardan birisi de, Linda adında bir İngiliz kadının İskoçya'nın en kuzeyindeki Faslane askeri üssünün çevresindeki barış kampından, İngiltere'nin güneyindeki Greenham-Common kampına ka600km'lik mesafeyi üç haftada yürüyerek katetmesiydi. Başta Nükleer Silahsızlanma Kampanyası CND olmak üzere birçok örgüt bu protesto yürüyüşünü destekledi ve yürüyüş için açılan bağış fonuna katkıda bulundu. Burada toplanan paralarla, okullarda, kadın ve barış guruplarında gösterilmek üzere Greenham ve Amerika'nın Pasifik okyanusunda yaptığı nükleer bomba testleri ile ilgili bir slayt-teyp programının yapılması planlandı.

Ben de Londra İşçi Birliği'nden Türkiyeli bir kadın olarak Linda'nın yürüyüşünün üç gününe katıldım. Günde 30km yürüdük. Yorgunluğumuzu hissetmemek için çok hızlı yürümemize rağmen, yolumuzun üzerindeki köylerden geçerken, kazağımıza, sırt çantamıza iğnelediğimiz ve yürüyüşümüzün amacını açıklayan yazılara ilgi duyan halkla durup konuşuyorduk. Bazıları gülümseyip bize iyi şanslar diliyor, bazıları ise köylerinde konaklayıp onlarla çay içmemizi istiyorlardı. Akşamları vardığımız kasabalardaki CND üyelerinin evlerinde misafir ediliyorduk.

Genellikle akşam yemeğinden sonra yerel CND üyeleri çekingen bir tavırla bizi ziyarete geliyorlardı. Çekingendiler çünkü bütün gün yürüdükten sonra kimseyle konuşamayacak kadar yorgun olduğumuzu düşünüyorlardı. Ama yine de ziyaret edip, bizi görmekten kendilerini alıkoyamıyorlardı. Biz de bütün gün yağmur çamur demeden dağ tepe yürüyüp yorgun düştüğümüz halde, her akşam farklı bir kasabada, evde, değişik insanlara aynı şeyleri tekrarlamaktan bıkmadık. Aksine bunu büyük bir sevinçle yaptık.

Kadın kadına konuşurken madencilerin direnişiyle ilgili konuları, komşuların ailevi sorunlarından kendimize daha yakın bulmamız, yemek tarifleri yerine nükleer enerjiye alternatif olarak hangi tür enerjilerin kullanılabileceğini tartışmamız, yaşama sahip çıkıp onun için yorulmamız kıvanç vericiydi. Türkiye'den geldiğimi öğrenince hemen herkes oradaki siyasi tutukluların durumunu, hükümeti Türkiye halkını nasıl karşıladığını soruyor ve Yılmaz Güney'in burada gösterilmekte olan *Yol* ve *Duvar* filimlerinden bahsediyordu.

Eylem çok başarılı ve öğretici oldu. Yaşam değiştirme kavgasında kadının da önemli bir yeri olduğunu hem katılan kadınlara, hem izleyen halka daha iyi gösterdi.

Başak Uludağ, Londra

Etyopya devriminin 10. yılı kutlandı

Etyopya devriminin 10. yıldönümü Londra'da, Etyopya Büyükelçiliği'nde kalabalık bir törenle kutlandı.

Kutlamaya çeşitli elçilik görevlileri, ilerci örgütlerden çok sayıda temsilci katıldı. İngiltere Etyopya İlericiler Birliği'nin kuruluşu sırasında Etyopyalı ilericilerle birlikte çalışmış olan İTİB de toplantıya davetliydi.

Devrimin başarılarının anlatıldığı törende, aynı zamanda video gösterileriyle 10 yıllık gelişme resimlendi. Geniş bir salon ise devrimin kazançlarını istatistik olarak sergilemeye ayrılmıştı.

Tören sırasında konuştuğumuz davetlilerin Türkiye ile ilgili soruları bitip tükenmek bilmedi. Sorular genellikle cunta, gelişi nedenleri ve şimdiki durumuyla ilgiliydi. Cevaplarımız ilgiyle dinlendi. Daha geniş bilgi almak için yayınlarımıza başvuracaklarını söyleyenler oldu.

Törenden, Etyopya halkına gelecek 10 yıllarda başarılar dileyerek ayrıldık.

Nizam Sucu, Londra

Paris'te inşaat işkolunda Pirault fabrikasında işgal oldu. Tüm gönlümüz, bilincimiz ve enerjimizle onların yanındayız.

Pirault işçileri kazanacak

Paris'te, inşaat işkolunda Pirault firmasında işçiler haklarını gaspeden patrona karşı eyleme geçtiler. Fransız, Portekizli, Afrikalı ve Türkiyeli 80 kadar işçinin çalıştığı işyerinde, eylem kararlılıkla sürüyor ve başlangıcından bu yana çok öğretici deneyimler içeriyor.

İki ana bölümden oluşan işyerinde patron işçilerin çoğunun dört aydır ücretini ödemedi. Üstelik haksızlık yaparken, çeşitli uluslardan işçilere farklı davranarak işçileri bölmeye çalıştı. Bunun üzerine işçiler birleştiler ve evlerinde bir toplantı yaptılar. Bu toplantıya biz de çağrıldık ve işgal önerisinde bulunduk. Öneri oybirliğiyle kabul edildi. Bu toplantıda verilen ilk eylem kararı uygulanamadıysa da, hemen ardından ikinci bir toplantı yaptık ve burada alınan karara uygun olarak eyleme geçtik.

Eyleme geçmeden önce patrona durum bildirildi ama görüşme sonuç vermedi. İşçiler 5 Ekim sabahı erkenden işyerine girdiler, patronu dışarı attılar, kapıları kapattılar, ardına buldozerleri dayadılar ve işgal eylemini başlattılar. İşgale Türkiyeli Fransız, Portekizli ve Afrikalı 47 işçi katıldı. İşçilerin çoğu CGT'li olduğu için, CGT çağrıldı ve işgali desteklemeye başladılar.

Akşam 22'de patron kardeşleriyle birlikte kapıya dayandı. İçeri giremeyince, dışarı içki masası kurup işçileri bölücü propaganda yapmaya başladı. Sabah 4'e kadar bu çabayı sürdürdü ama işçilerin kararlılığı karşısında birşey elde edemeyince, sabah görüşme isteğini bildirdi.

Görüşmeye bölgenin belediye başkanı da geldi. Görüşmeden sonuç alınamadı. Yalnız bu arada patron, işçilerin bazılarına borcunu ödedi, bazılarına da ödeme vaadinde bulundu. Özellikle Fransız ve Portekizli işçiler işgalden çekildiler. CGT de desteğini çekince işgal kırıldı.

İşçiler Fransız Komünist Partisi'ne ve CGT'ye giderek destek gerektiğini duyurdular. 9 Ekim sabahı 6'da yeniden işgal başladı. Kapılar yine buldozerlerle kapatıldı. Örgütlü bir biçimde görev bölüşümü yapıldı.

Sabah patron ve adamları sis bombasıyla, gaz bombasıyla fabrikaya saldırıya geçtiler. Girmeyi denediler, geri püskürtüldüler. Kapının önünde duran, işgale katılmayan işçilere yönelik dayanışma sloganları attık, onları grevi desteklemeye çağırdık. İşçiler arasında tartışma oldu ve bir kısmı grevi desteklemeye başladı.

Bu gidişten hoşlanmayan patron helikopterle tepede dolaşıp, resim çekip kontrola başladı. Fabrika önünden iki kez panzer geçirdi. Sonra grayderlerini getirip dışardan kapıya dayadı. İşçi arkadaşlar, metale delik açma makinalarıyla bu saldırıyı püskürttüler. Bu arada dışardaki işçilerden gizlice para yardımı geldi. İşgali destekledikleri duyurdular. Onlar bu desteği verince, yine çoğunluk sağlandı ve işgal yine resmi nitelik aldı.

Eylem çok geniş yankı buldu. Gazeteciler ve halk çevreye toplaştı. Geceleyin işyerinin tüm projektörlerini yaktık ve nöbet tuttuk. Patron ve adamları dolaştılar ama birşey yapamadılar. Ertesi sabah patron işgalcileri mahkemeye verdi. 11 Ekim'de saat 13'de mahkeme vardı. Mahkemeden toplu sözleşmeye oturmadan binayı tahliye kararı çıktı. Bunun üzerine sendikadan gelen görevlilerle de birlikte bir toplantı yaptık.

İşçiler direnmekten yanaydılar. Buna ek olarak bizim önerimiz, mahkemeden toplu sözleşme masasına oturmaya ve iş güvenliğine ilişkin kararları çıkartmak, karar çıkana kadar da işgali sürdürmekti. Polisin boşaltma kararını durdurabilmek üzere, CGT'nin yardım etmesi gerekiyordu. CGT tahliye kararına uyulmasından yanaydı.

Mahkemeden önce bir gurup menşevik geldi. Olayları bildikleri halde daha önce gelmediklerini öğrendik. Mahkeme kararından sonra bizim önerimizi sordular. Biz yukarıdaki önerimizi anlatınca, doğru bulduklarını ama desteklemeyeceklerini (?) sendika ne diyorsa onu yapmak gerektiğini söylediler. Ayrıca, işçilerin çok kararlı olduğundan, bizim ajitasyon yaparak sendikanın manevra alanını daralttığımızdan yakındılar! Bu tartışma işçilerin önünde menşeviklerin iç yüzünü sergilemeye yaradı.

11 Ekim akşamı patron saldırıya geçti. Adamlarıyla birlikte geldiler, tabancalarla ateş açtılar, buldozerlerle duvarı yıktılar, girmeye çalıştılar. Aynı sırada sis bombalarıyla saldırdılar. 40 dakikalık bir çarpışmadan sonra, saldırıları püskürttük. İşçi arkadaşlar kendi güçlerini kendi deneylerinden anladılar. Birşeyi daha anladılar: Kavga çıkar çıkmaz, menşevikler aralarından bir kişiyi bırakıp gittiler! Kalan da kavgaya karışmadı.

Saldırı püskürtüldükten sonra ortalık yatıştı. Gazetemiz baskıya girerken bir yandan işgal, öte yandan valilik aracılığıyla, toplu sözleşme masasına oturma ve işten atılmama güvencesi sağlama çalışmaları sürüyor. İşçi arkadaşlar baştan beri kararlıydılar, şimdi daha da bilendiler. Savaşıyorlar. Tüm gönlümüz, bilincimiz ve enerjimizle onların yanındayız.

Grevciler mahkeme kapısından çıktıktan sonra

Pirault işçilerinin istemleri

1. İş güvencesinin sağlanması
2. Ödenmeyen aylıkların tümünün ödenmesi ve bundan sonraki aylıkların zamanında ve *fiş de pai*'lerin de ücretlerle birlikte verilmesi. Aynı zamanda ücretler istendiğinde patronun işçilere karşı onur kırıcı davranış ve fiili saldırılarda bulunmaması.
3. 1983 senesi izin paralarının ödenmesi.
4. İş sağlığının sağlanması. Mutfak, tuvalet, inşaat ayakkabısı, iş şapkası ve inşaatlarda elbise değiştirme ve yemek yeme yerinin sağlanması.
5. Gece vardiyasının pirimlerinin ödenmesi.
6. Ulaşım ücretinin ödenmesi ve *fiş de pai*'lere yazılması.
7. Kışın soğuk ücretinin ödenmesi.
8. 1984 yılında verilen devlet zammından yararlanmamız.
9. Fransa'da kanunen haftalık çalışma saati 39 olmasına rağmen 45 saat çalışıyoruz ve buna rağmen fazla saatlerin pirimini alamıyoruz. Fazla saatlerin piriminden yararlanmamız.
10. Yemek ücretlerinin 32-34 Frank olmasına karşın bize verilen ücret 26.80 Franktır. Bunun düzeltilmesi.
11. Aşırı soğuk günlerde çalışılmaması.
12. Cumartesi Pazar mesai ücretlerinin %50 olmasına karşın bize verilen ücret %20'dir. Bunun düzeltilmesi.
13. Mesai saati içerisinde hakkımız olan istirahat süresinin verilmesi.
14. İşyerinin izin kuruluşuna mecburi kayıt olması. Eğer kayıtlıysa izin paraları neden verilmiyor?
15. İzine çıkılmadan önce %30 pirim verilmesi. (Bu 3. maddeye bağlıdır.)
16. İşyerinde sendika delegesine ait özel bir çalışma yeri verilmesi ve ayrıca personel toplantı salonunun verilmesi. İşyerinde iş komisyonunun kurulması.
17. Kontratların bomboş olarak patron tarafından imzalanması. Patronun kontrat taktiğinin açık edilmesi.
18. Bundan sonra karşılıksız çek verilmemesi. Verilen çeklerin kendi adına olması.

Yukarıda sıraladığımız maddelerin hiçbirinden faydalanmadığımızdan dolayı grevi başlatmış bulunuyoruz. Bu istemlerimiz doğrultusunda grevi sürdüreceğiz ta ki grev başarıyla sonuçlanana dek.

Grev Komitesi

Laknes işçileri kazandı

Paris'te konfeksiyon işdalında bir atelyede çalışan işçilerin CFDT sendikası çatısı altında giriştikleri greve ve istemlerine ilişkin haberleri bundan önce gazetemizde vermiştik. Laknes işçileri geçtiğimiz günlerde tüm istemlerini elde ettiler. Böylece bu savaşımlarını başarıyla noktaladılar. Böyle bir başarının kazanılması, konfeksiyonda çok kötü koşullarda çalışan tüm öteki işçi arkadaşlara, gidilmesi gereken yolu göstermektedir.

Bu arada Laknes grevci işçileri, TKP *İşçinin Sesi* için 12 saat bir atelyede 8. Özveri Taarruzu çalışması, imece yaptılar.

Bundan sonraki savaşımlarında da onlara başarılar dileriz.

Pirault'ta direnen grevci işçiler adına grev komitesinin çıkarttığı bildiri

Pirault'ta grev var

Bizler Pirault inşaat firmasında çalışan Fransız, Türkiyeli, Portekiz ve diğer ülkelerden işçiler olarak ekim ayının 5'inden itibaren grev kavgasını başlattık. Greve çıkma sebebimiz: Dört aylık ücretlerimizin ödenmemesi, iş güvencemizin olmayışı dolayısıyla üretimi durdurduk.

İstemlerimiz şunlardır:

— Dört aylık ödenmeyen ücretlerimizin ödenmesi.

— İş güvencemizin sağlanması.

— *Fiş de pai*'lerin ücretlerle beraber düzenli verilmesi.

— Sağlık koşullarının düzenlenmesi.

— *Conges paye*lerin ödenmesi.

— Gece vardiyasında çalışanlara gece zammının verilmesi.

Demokratik kuruluşlar ve işçi arkadaşlar,

Bu talepler doğrultusunda başlatmış olduğumuz greve, sizleri de mücadelemize omuz vermeye çağırıyoruz.

Firma Pirault
Grev Komitesi

TDHSK-Fransa örgütünün toplantısı

Türkiye Demokratik Hakları Savunma Komitesi — Fransa örgütü Paris'de bir toplantı yaptı. Toplantıya çok sayıda Fransız demokrat katıldı.

Toplantının ilk bölümünde geçen dönem yapılan çalışmalar ele alındı. İkinci bölümde, Türkiye'de durum değerlendirmesi yapıldı, rejimin gerici, baskıcı bir rejim olduğu ve demokrasi savaşımının taşıdığı büyük önem üzerinde duruldu. Güzel, sonuç verici bir toplantı oldu. Durum değerlendirmesi oy birliğiyle kabul edildi. Toplantı bir kültür programıyla son buldu.